

Svandis håper

at det snart kan bli
kreert en kvinnelig æres-
doktor igjen ved NTNU.

Side 9

Kristian
etterlyser
flere bøssebærere
til høstens store
tv-aksjon.

Side 9

Sten Olof beroliger

alle som tror at
legionellabakterien
oppstår i klimaanlegg.

Side 3

NTNUs
internavis
nr. 14
18.10.2001

Universitetsavisa

Til salt i maten

Årets skattelister
avslører at slett ikke
alle NTNU-professorer
lever på sultelønn.

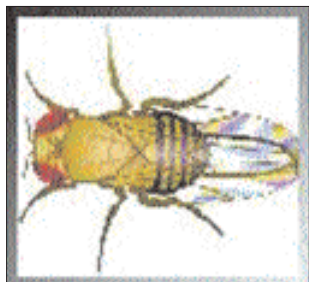
Side 3

Stolleken

Vi har atskillige å vel-
ge blant når vi om kort
tid legger vår stemme
ut på nettet. Hele 19
NTNUere ønsker seg
en av de fem ansatte-
og studentplassene i
Kollegiet.

Side 5

Fluer og fostere

Nobelprisvinner Chris-
tiane Nüsslein-Volhard
brukte egg fra banan-
flua til å forske på
menneskefosterets
utvikling.

Side 8

Lite kvinnfolk

Når Gløshaugen Aka-
demiske Klubb samles,
er det lite av både
kvinnfolk og hemme-
lige ritualer. Men rike-
lig med kaffe og vafler.

Side 10

Ingen jobbgaranti

NTNUs styre (Kollegiet) vil ikke garantere at
alle ansatte får beholde jobbene sine etter
omorganiseringen av fakultetene. Et forslag om
å utstede en allmenn jobbgaranti ble nedstemt
mot stre stemmer i styremøtet onsdag.
Flertallet mente at oppsigelsesvernet allerede
er godt ivaretatt i tjenestemannsloven.

Det er også et uttalt mål med omstillingen at
alle som berøres fortsatt skal ha jobb ved NTNU.
Den 12. oktober ble det innført stillingsstopp
for alle teknisk-administrative stillinger ved
universitetet.

Side 4

Ukehjelp fra oven

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

Elektrostudent Tomas Løvbukten vasker vinduer
hos Ingrid Lasson på Leangen. Han var en av
600 unge Ukehjelpere som mandag og tirsdag
stilte opp for Trondheims eldre.

I tospann dro studentene ut, for å gjøre små
tjenester og prate med byens pensjonister.

Som vanlig setter Uka sterkt preg på byen og
universitetet. Og moroa varer helt til 3. novem-
ber. I dagen avis kan du lese en anmeldelse av
Ukerevyen.

Side 7

Bare **19**
dager
igjen
til valget

Les daglige nyheter på <http://innsidaUT.ntnu.no/> Send tips til: medieseksjonen@adm.ntnu.no

på dagsordenen

«Uten universitetet hadde byen vært mindre enn Drammen.»

Lokalavisredaktør Gunnar Flikke forteller om sitt verste mareritt i Zenter nr. 5

I ledelsen har ordet

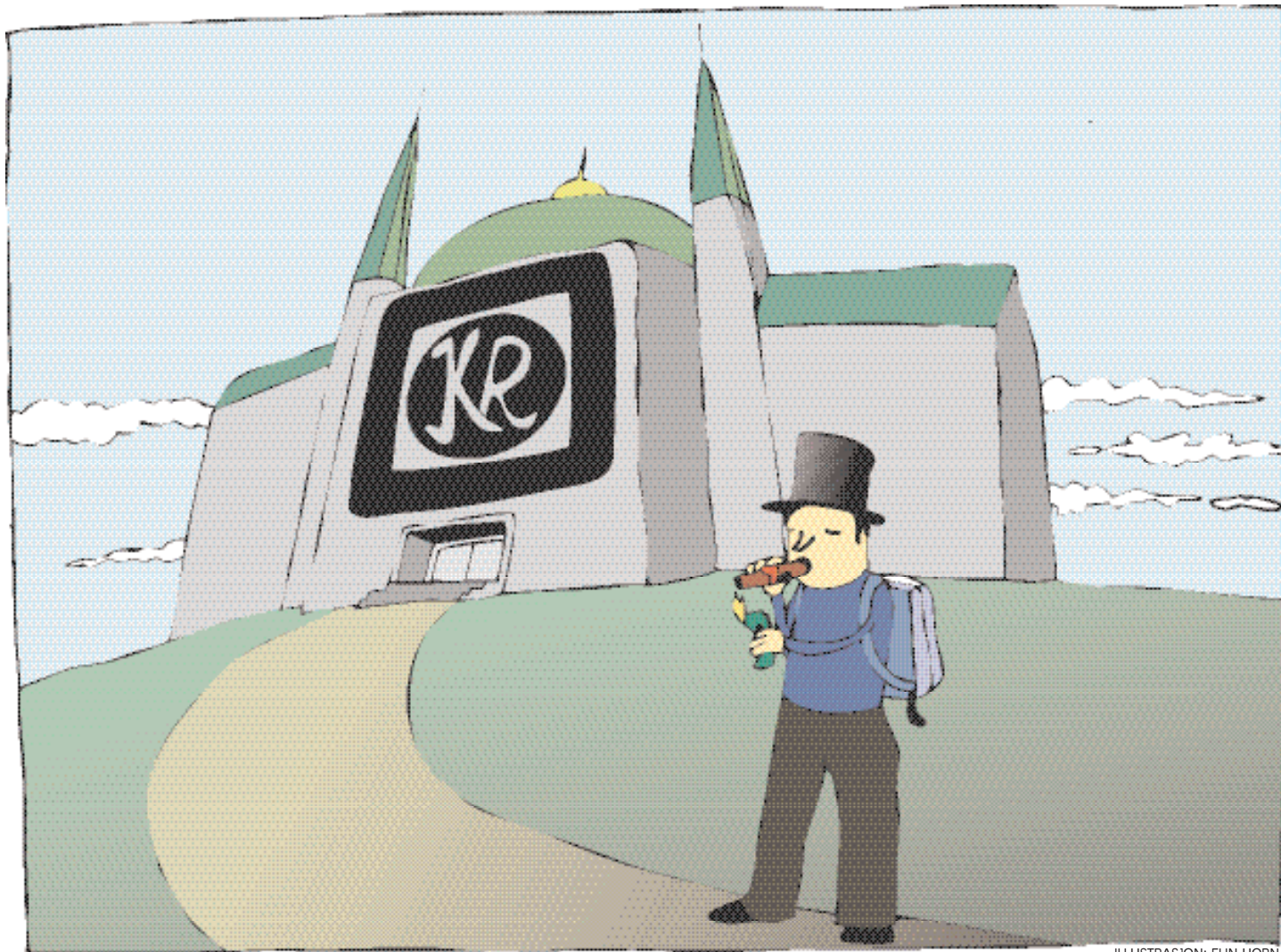
Prorektor
Kathrine Skretting

Statsbudsjettet

Det er ikke tvil om at NTNU kom bra ut i det forslaget til statsbudsjett som ble lagt fram 11.oktober. Vi har søkt om ekstra penger til innføring av 5-årig siv.ing., og det fikk vi, 54 millioner, riktignok, selv om vi søkte om 80. Omstillingsmidlene er videreført, og NTNU får 24,2 millioner. I tillegg kommer vår andel av de midlene som er øremerket til innføring av kvalitetsreformen, 24, 3 millioner. Vi får midler til strategisk forskning, 12,6 millioner. Her har vi kommet heldig ut i forhold til de andre universitetene, fordi våre strategiske satsningsområder samsvarer godt med de nasjonale satsningsområdene, slik de er beskrevet i Forskningsmeldingen fra i fjor. Vi er også glade for økningen i antall studieplasser på medisin, teknologi/real-fag og psykologi, og for at de nye stipendiatstillingene er fullfinansiert.

I likhet med Universitets- og høgskolerådet er vi imidlertid ikke fornøyd med nedskjæringen i studieplasser på de frie studiene. De andre universitetene mister riktignok flere enn oss. Departementet begrunner nedskjæringen med at studentkullene blir mindre, slik også fødselstallene blir det, noen få år til, før antall nit tenåringer igjen vil begynne å stige. På NTNU har vi imidlertid mer enn nok studenter innenfor de frie studiene. Her er det ikke ledige studieplasser å snakke om, verken på HF eller på real-fag, og på SVT er det en formidabel overoppfylling. Derfor kan det settes spørsmålsteget ved denne nedskjæringen, og kanskje ikke bare på NTNU: Universitets- og høgskolerådets leder, rektor Tove Bull, har bedt myndighetene om å opprettholde antall studieplasser på dagens nivå.

Oppsummerende: det er uansett grunn til å understreke at det er mye positivt å si om det framlagte budsjettet. Usikkerhetsfaktoren består selvfølgelig i at det budsjettforslaget vi kjenner til i skrivende stund, kanskje ikke gjelder lenger, når du står med dette nummeret av Universitetsavisen i hånden. Derfor bør vi høylytt uttrykke vår glede og understreke hvor nødvendig denne opptrappingen er. Vi bør fortelle om hvor mange viktige ting vi kan få gjort for disse pengene. Hvis den påtroppende regjeringen skulle ha planer om å skjære ned, må vi gjøre det vanskelig for dem. Skulle de derimot ruge på en enda sterkere opptrapping av forskning og høyere utdanning, blir vi bare enda gladere!

ILLUSTRASJON: ELIN HORN

Budsjettet: NTNU best ut

NTNU kjem relativt sett best ut i årets budsjett. Medan til dømes Universitetet i Bergen misser over 800 studieplassar og Universitetet i Oslo meir enn 1 600, er netto reduksjon ved NTNU mykje lågare. Men heile kuttet kjem ved dei ålmenne faga.

– Dersom ein reknar på prosent, er det inga tvil om at NTNU kjem best ut av universiteta, seier leiar for Universitets- og høgskulerådet (UHR), rektor ved Universitetet i Tromsø, Tove Bull. Men ho er ikkje med på å kåre NTNU som nokon budsjett-«vinnar».

– Det vert for enkelt å berre sjå på reine tal. Finansieringa av det femårige sivilingeniørstudiet er ei viktig forklaring på at Trondheim kjem bra ut. Men for å sjå korleis universiteta kjem ut totalt sett, er det fleire faktorar som kjem inn, seier Tove Bull.

Men det er inga tvil om at NTNU har god grunn til å vera nøgd med stoda. Ved sida av femårig siv.ing.-utdanning (prislapp: 54 millionar kroner) er 24 nye, fullfinansierte stipendiatstillingar ei god grunn til å glede seg. At dei er fullfinansiert, tyder at det også følgjer med pengar til drifta av stipendiatane.

Vidare kjem det tretti millionar kroner som er øymerka vitskapeleg utstyr. Den såkalla Kvalitetsreformen (Storingsmelding 27 om høgare utdanning) utløyser 24.2 millionar, medan ei vidareføring av omstillingsmidlar gir 24.3 millionar kroner.

«NTNU-profil». – Profilen på budsjettet er vorten slik at den gir uttelling på dei områda kor NTNU er god, seier fungerande økonomidirektør Rolf Tørring.

Det går i første rekke på at veksten i dei offentlege forskingsløyvingane skal i all hovudsak komme på dei prioriterte områda i forskingspolitikken. I NTNU-bud-

sjettet er det lagt inn ei ny post på 12.6 millionar kroner til strategisk forskning. Midla skal mellom anna verte nytta til arbeid innafør dei fire tematiske områda i Forskningsmeldinga, og til ei eigen forskarline i Medisin.

– Retningslinene slår positivt ut for oss, sidan dei tematiske områda i forskingsmeldinga – marin, medisin, IKT og energi og miljø – fell saman med NTNU sine satsingsområde, seier rektor Emil Spjøtvoll.

Andre faktorar som talar til fordel for NTNU, er kutta i talet på studieplassar, som er mykje lågare i Trondheim. 334 studieplassar vert fjerna.

Men KUF forutset at heile kuttet skal råke ålmennfaga, det vil seie ved SVT og HF, pluss KB og FIM. Det er ikkje avgjort korleis fakulteta skal fordele nedskjeringa. Departementet har sagt at dei vil vere med på den prosessen. Ved sidan av 337 studieplassar i kutt i år, kjem 231 plassar i kutt frå i fjor, som ikkje vert sett ut i livet før i år. Dermed vert det totale kuttet på 568 plassar ved ålmennfaga.

NTNU har fått 143 nye studieplassar innan profesjonsstudia. Plassane er fordelt med åtti i teknologifag, 55 i medisin og åtte i psykologi. Spjøtvoll átvarer likevel om at dette ikkje er nok til å fullfinansiere den planlagde opptrappinga innan IKT-studiet.

Også når det gjeld nye stipendiatar, kjem NTNU betre ut enn til dømes Bergen. Vidare har ein fått finansiert tre kvinneprofessorat.

Men alt er ikkje bare fryd og gaman. I samanheng med budsjettet vert det også lagt fram ei ny modell for finansiering av høgare utdanning. Modellen legg opp til at finansieringa skal følgje studentane, med ulik vekt for dei ulike studietypene. Ved NTNU er ein sterkt bekymra over den vekting som er lagt på dei ulike typar studiar.

– Dersom denne modellen vert ståande, vil den svekke teknologiutdanninga. Årsaka er at det er langt mellom den pris som er sett på sivilingeniørstudiet, og dei faktiske kostnadene når ein samanliknar med andre studieretningar, seier Spjøtvoll.

– Lite dramatisk. – Ikkje spesielt dramatisk. Det er Tove Bull si generelle kommentar til budsjettet. UHR er positiv til at budsjettet ber bod om auka satsing på forskning. Ein er også nøgd med at forskingsstipendiatane for første gong vert fullfinansiert. Dette er noko ei har arbeidd med i fleire år.

Men Bull peikar samstundes på det store kuttet i finansieringa av studieplassar. Dette svarer til 162 millionar kroner, eller brutto 5408 studieplassar i heile sektoren.

– Dette kuttet vil gjere det vanskeleg for institusjonane å få sett fart på viktig omstillingsarbeid som er starta opp. Vi vil satse mykje på å få ført attende 160 millionar til det samla universitets- og høgskulebudsjettet, seier UHR-leiar Bull.

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Et rikt akademisk liv...

Myten om den fattige NTNU-akademikeren rakner. Jobben ved NTNU gir mange ansatte feite lønninger, men også gode muligheter for eksterne lønns slipper.

Årets ligningsoppgjør avslører at det er oppsiktsvekkende mange vitenskapelige ansatte ved NTNU som totalt tjener over en halv million. Og mange har store inntekter ved siden av sitt daglige arbeide utenfor universitetet.

Jørn Rattsø og Stewart Clark er blant de mange som er lignet for atskillig mer enn den lønna de får ved NTNU.

Selvfølkelig kan det handle om arv eller tomtesalg. Selvfølkelig kan det gjemme seg mye forskjellig bak store tall – eller mangelen på store tall. Men vi må ha lov til å gå ut fra at i de

fleste tilfellene dreier det seg om inntekt av utførte faglige oppdrag utenfor NTNUs hverdag.

Styrer, bøker, foredrag. I fjor hevet professor Jørn Rattsø 492 200 kroner fra NTNU for sitt daglige arbeid på Institutt for sosialøkonomi. En lønn som i seg selv skulle gi nok salt i grøten. Men ligningstallene viser at Rattsø hadde en ligningsinntekt på nesten 1.3 millioner. Hvor mye av disse pengene som kommer i form av styrehonorarer eller bokskriving, ønsker imidlertid ikke Rattsø å si noe om.

– Jeg vil ikke uttale meg offentlig om min private økonomi. Men generelt vet du jo at det er mye utenom arbeidsinntekt som framkommer som ligningsinntekt, skriver Jørn Rattsø i en e-post til Universitetsavisa fra sitt gjesteforskerkontor ved Harvard.

Språkkonsulent Stewart Clark i Sentraladministrasjonen har vist at det går an å tjene bra på å skrive språkbøker. «Getting

your English right» har i hvert fall bidratt til en penere inntekt for Clark, men Clark understreker at mesteparten av ekstraintekten skyldes hussalg.

Gode vilkår for ekstra-lønn. Ifølge lønnsavtalen har arbeidstakere ved NTNU rett til å ta ekstraarbeid for en annen arbeidsgiver i sin fritid. En særavtale for NTNU er at arbeidet i bistillinger og biverv kan gjøres innenfor ordinær arbeidstid. Flere forutsetninger for slikt eksternt arbeid ligger imidlertid til grunn, blant annet skal ikke arbeidet overstige 20 prosent av arbeidstiden. Dessuten skal arbeidet være til gagn for universitetet.

Fakultetsdirektør Åge Søsveen ved maskinteknikk ser det som instituttets ansvar å følge opp regelverket. Søsveen selv synes det er positivt at ansatte har bijobber, og han tror det gagnar institusjonen. Det er dessuten ikke noe problem om ansatte jobber mer enn 20 prosent med andre ting i arbeidstida, for disse jobber totalt sett mer enn 37,5 timer i uka med NTNU-arbeid, hevder Søsveen.

Fakultetsdirektøren bemerker at det nok finnes noen som misbruker mulighetene som eksternt arbeid gir. Men en stram overvåkningspolitikk er ikke løsningen.

– Vi frykter at de dyktige vil forsvinne til institusjoner utenfor NTNU hvis vi har enda strammere opplegg på dette. Det vil dessuten ødelegge kreativiteten, sier Søsveen som velger å ha tillit til det vitenskapelige personale som jobber dobbelt.

Gevinsten til instituttet?

Instituttleder Helge I. Andersson ved Institutt for mekanikk, termo- og fluiddynamikk er

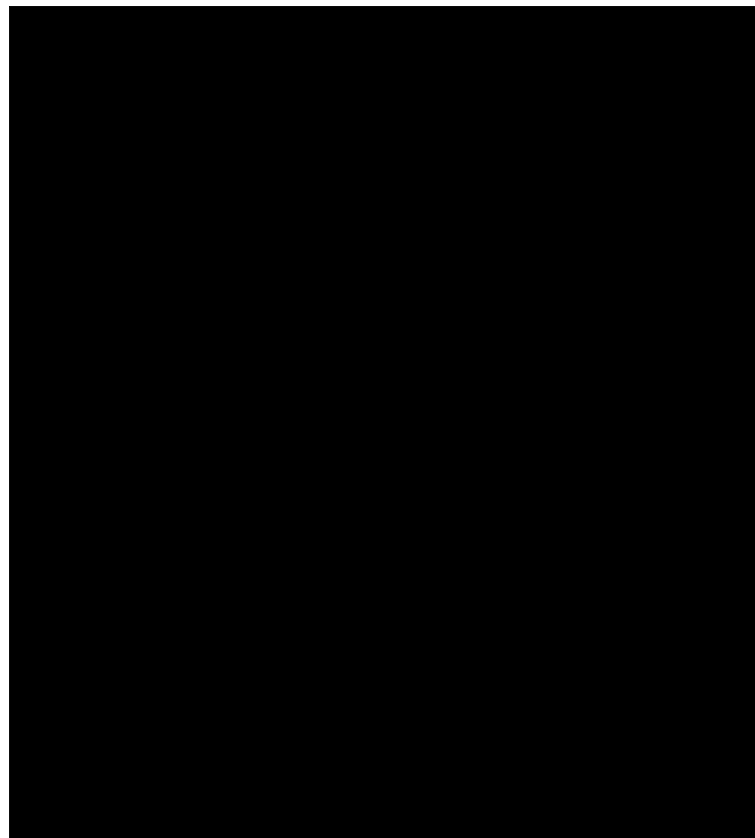

FOTO: SCANPIX

enig med Søsveen i at mye bygges på tillit. Hans forslag til å gjøre arbeidet mer ryddig er å heve lønna betraktelig, og nekte ansatte å ta personlig gevinst for eksternt arbeid. Et slikt eksterntfinansiert arbeid kan komme instituttet til gode, og vil skape et regelverk som er lett å håndheve, mener han.

Forskerforbundets leder Kolbjørn Hagen tror nok at noen ved NTNU kan tjene godt, men minner om at Universitetsavisa ikke har sjekket de nærmere 950 professorene og amanuensene som ellers arbeider ved NTNU. Hvis det gjøres, gir det et mer riktig lønnsbilde, mener Hagen.

– NTNU gir en attraktiv jobb, men den er ikke lukrativ. Professorlønna er fortsatt lusen, kommenterer Hagen.

– Så du stiller deg ikke bak et slagord som: *Du blir ikke millionær av å jobbe ved NTNU, men kanskje det hjelper?*

– Nei, den konklusjonen blir for drøy, mener Forskerforbundets leder.

TOR HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

fakta

Gode for mer enn NTNU-lønna (et utvalg)

Navn	NTNU-inntekt	Ligningsinntekt
Sissel Lie (romansk)	485 500	631 900
Jan Brøgger (sos.ant.)	445 700	919 100
Jørn Rattsø (sos.øk.)	492 200	1 281 500
Asbjørn Rolstadås (prod.tekn.)	529 300	866 400
Per Boelskifte (prod.design)	483 300	952 100
Stewart Clark (adm.)	316 300	846 200
Arne Halaas (data)	511 200	687 900
Olav Smidsrød (biotekn.)	571 300	727 600
Ingvald Strømmen (kuldetekn.)	511 300	619 300
Arne Bredeesen (kuldetekn.)	539 700	629 100
Per Morten Schiefloe (sosiol.)	429 700	675 100
Hans Einar Krokan (med.)	551 300	1 332 000
Helge Waldum (med.)	560 800	902 300

Vrangforestillinger om legionærsyken

Sterk mediefokus på legionellabakterier skaper ubegrunnet redsel for ventilasjons- og klimaanlegg, sier VVS-professor.

– Nei, nei, nei! Inneklimaanlegg lager ikke legionellabakterier. Ikke finn på å stenge det av!

Sten Olof Hanssen ved Institutt for klima- og kuldeteknikk blir nedringt av folk som har blitt livredd for ventilasjonsanlegg. Bakgrunnen er oppblomstringen av legionærsyke (legionellose) i Stavanger, som settes i forbindelse med et infisert kjøletårn.

I kjølvannet følger vrangforestillinger og falske rykter som framstiller både sykdomsbakterien og klimaanlegg som rene dødsfeller. Hanssen er også bedt om å møte som sakkyndig i

en eventuell rettssak om Stavanger-fenomenet.

Dårlig vedlikehold. Til de mange som tar direkte kontakt, har Hanssen sin fulle hyre med å forklare at klimaanleggene ikke er årsak til sykdomsproblemer.

– Alle vannkilder kan være smittekilde for legionellabakterier. Dette innbefatter også fuktige, skitne og dårlig vedlikeholdte klimaanlegg. Men dette er ikke ny kunnskap, understreker VVS-professoren, og viser til en rapport fra Folkehelsa fra 1993. Rapporten beskriver tiltak mot legionellabakterier i VVS-installasjoner ned til minste detalj.

Syndes ofte og mye.

– Hvorfor gjør de aldri som vi sier, sukker Hanssen, og forteller at det syndes ofte og mye mot både renhold og vedlikehold av klimaanlegg.

– Dels skyldes dette manglende kunnskap hos driftspersonellet, dels er problemet begrunnet med økonomi. VVS har en tendens til å bli salderingspost allerede i prosjekteringsfasen, hevder Hanssen.

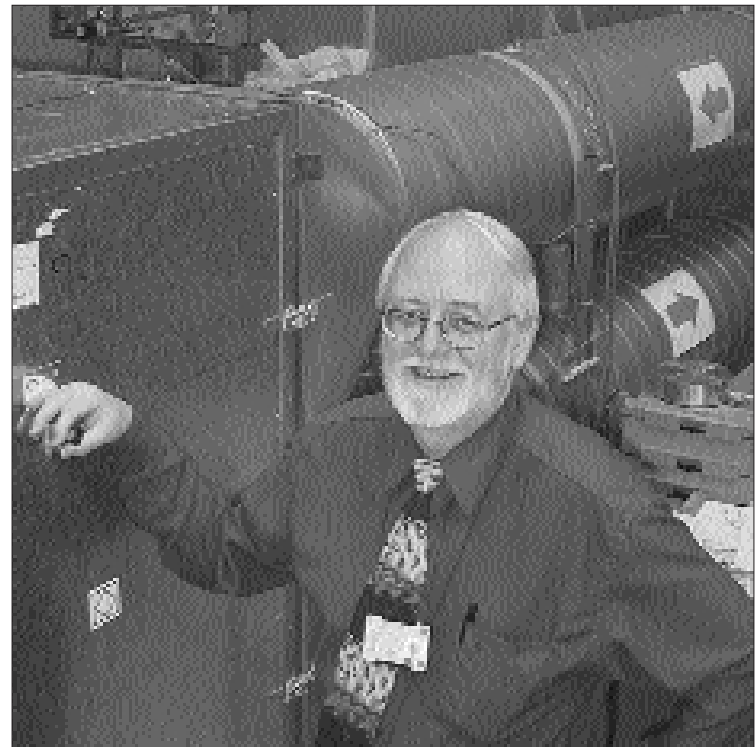
– Både installasjoner og drift blir satt under sparekniven. Resultatet blir dårlig inneklima og bygningsmessig forfall. Gode klimaanlegg er ikke en utgift, men en investering, sier Hanssen og slenger nye rapporter på bordet. En handler om innemiljø i lys av markedskrefter, en annen proklamerer godt inneklima som en menneskerettighet på linje med rent vann.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

– Klimaanlegg lager ikke legionellabakterier! Professor Sten Olaf Hanssen har stor pågang fra folk som har blitt livredd for ventilasjonsanlegg.

FOTO: ARNE ASPHJELL

Ingen jobbgaranti fra Kollegiet

NTNUs styre stemte onsdag ned vedtaksforslaget om at ingen skal miste jobben under omorganiseringen av fakultetene.

Forslaget om at ingen skal sies opp, kom opp under behandling av sak om personalpolitikk. Det ble reist av styrerepresentant Trond Andresen, som viste til at et likelydende vedtak ble gjort i forbindelse med Orgut. Andresen framhevet at uten en slik presisering ville NTNU være på

veg mot et linjeskifte i spørsmål angående ansettelsestrygghet. Han viste også til at fagorganisasjonene har bedt om en forsikring mot oppsigelser i forbindelse med den forestående omorganiseringsprosessen.

Forslaget falt mot stemmene til Trond Andresen, Bente Rasmussen og Kjell Evjen.

– **Vernet ivaretatt.** Flertallet henviste til at oppsigelsesvernet allerede var godt ivaretatt i tjenestemannsloven. Styrerepresentant Kristin Grimstad la vekt på at universitetsdirektørens forslag om omstilling inneholder en klar målsetting om at alle fortsatt

skal ha jobb ved NTNU. Hun mente at et forbud mot oppsigelser kunne virke passiviserende og ikke nødvendigvis være av det gode for den enkelte ansatte. Som eksempel nevnte hun at arbeidstakere kunne risikere å bli omplassert i utilfredsstillende jobber. Disse kunne være bedre tjent med å få veiledning i forhold til nye jobber og karrieremuligheter, mente Grimstad.

Kollegiet vedtok å sette av fire millioner kroner av ekstra midler for 2001 til rekrutterings- og omstillingstiltak.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

NY FAKULTETS- OG INSTITUTTSTRUKTUR

Stillingsstopp innført

Det er innført stillingsstopp i teknisk-administrative stillinger for hele NTNU. Dette ble vedtatt fredag 12. oktober i det sentrale samarbeidsutvalget, Sesam. Dette gjøres for å fristille stillinger, slik at den kommende fakultetsomleggingen skal gå så greit som mulig.

Det var arbeidstakerorganisasjonene som ivret sterkest for å få innført stillingsstoppen. – I en tid hvor mange teknisk-administrativt ansatte må belage seg på å bli omplassert på grunn av overtallighet, er det

en svært dårlig idé å få inn nye ansatte, sier NTL-leder Sturla Sørstad.

Tilsettingsstoppen ble innført med øyeblikkelig virkning. Det betyr at alle pågående tilsettingsprosesser stoppes, selv i de tilfellene hvor tilsettingsbrevet nærmest ligger klart til utsending. Det er først hvis kandidaten får tak i tilsettingsbrevet, eller hvis kandidaten har fått en muntlig bekreftelse på telefon fra nærmeste overordnede, at tilsettingsprosessen er sluttført.

Fakultet for hei og hav

Det overstående burde i hvert fall tilfredsstille geofag- og marin-miljøene som navn på det nye teknologifakultetet. De fleste forslagene var imidlertid mindre friske i formen enn dette. Hele 46 forslag til nye fakultetsnavn har kommet inn. Her kan du se en oversikt over de ulike forslagene, med forslagsstillerne i parentes. Dommen faller i Kollegiet den 14. november.

Det teknologiske fakultet

- Fakultet for teknologi (Svein Hugo Andersen, Allan Krill)
- Fakultet for teknologisk verdiskapning (Magne Wathne)
- Fakultet for teknologisk samfunnsbygging (Magne Wathne)
- Fakultet for samfunnsteknologi (Magne Wathne)
- Fakultet for teknologi i samfunnet (Magne Wathne)
- Fakultet for konstruksjoner og konstruksjonsmaterialer (Andreas Gurk)
- Fakultet for ingeniørvitenskap (Reidar Hugsted)
- Fakultet for konstruksjons-, produksjons- og geofag (Knut Sandvik)
- Fakultet for geofag og mekanisk teknologi (Tore Prestvik)
- Fakultet for mekanisk teknologi og geofag (Tore Prestvik)
- Fakultet for hei og hav (litt spøkefullt forslag fra geologene)
- Fakultet for energi- og miljøteknologi (Øyvind Haave)
- Fakultet for maskin og marine fag (Bjørn Holmedal)
- Det ingeniørvitenskapelige fakultet (Willy Martinussen)

Fakultet for naturvitenskap

- Fakultet for kjemisk teknologi og naturvitenskap (Sigurd Skogestad)
- Fakultet for naturvitenskap og kjemisk teknologi (Sigurd Skogestad)
- Fakultet for naturvitenskap (Svein Hugo Andersen, Allan Krill)
- Fakultet for grunnleggende og anvendt naturvitenskap (Tore Prestvik)
- Fakultet for realfag (Bjørn Holmedal)
- Det naturvitenskapelige fakultet (Willy Martinussen)

- Fakultet for teknisk/teknologisk naturvitenskap (Steinar Mollan)

Fakultetet for informasjons- og kommunikasjonsteknologi

- Fakultet for databehandlings- og kommunikasjonsteknologi (John Kenneth Milli Grytten)
- Fakultet for informasjons- og kommunikasjonsteknologi (Svein Hugo Andersen)
- Fakultet for kommunikasjon (Magne Wathne)
- Fakultet for samarbeidsteknologi (Magne Wathne)
- Fakultet for informatikk, matematikk og elektroteknikk (Helge Holden, Harald Hanche-Olsen)
- Fakultet for informasjonsteknologi (Allan Krill)
- Fakultet for IKT og miljø (Jon O. Hellevang)
- Fakultet for elektro- og informasjonsteknologi (Bjørn Holmedal, Arne Graabak)
- Fakultetet for IT, automatikk og energi (Per Helge Aasland)
- Fakultetet for kommunikasjon, IT og samferdsel (Per Helge Aasland)
- Det informasjonsvitenskapelige fakultet (Willy Martinussen)

Fakultetet for arkitektur, plan og billedkunst

- Fakultet for arkitektur og billedkunst (Svein Hugo Andersen)
- Fakultet for design (Allan Krill)
- Fakultet for bygg og arkitektur (Bjørn Holmedal)
- Det arkitekturvitenskapelige fakultet (Willy Martinussen)

Det historisk-filosofiske fakultetet

- Fakultet for historie og filosofi (Svein Hugo Andersen, Bjørn Holmedal)
- Fakultet for humanoria (Allan Krill)
- Det historisk-filosofiske fakultet (Willy Martinussen)

Fakultetet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

- Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse (Svein Hugo Andersen)
- Fakultet for samfunnsvitenskap og lærerutdanning (Rune Hegge)
- Fakultet for samfunnsvitenskap, lærerutdanning og teknologiledelse (Rune Hegge)
- Fakultetet for samfunnsvitenskap (Erling Berge, Allan Krill)
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet (Waldemar Rognes, Willy Martinussen)
- Fakultet for samfunnsvitenskap og pedagogikk (Bjørn Holmedal)

Det medisinske fakultetet

- Fakultet for medisin (Svein Hugo Andersen, Allan Krill, Bjørn Holmedal)
- Det medisinske fakultet (Willy Martinussen)

Selger Lerkendalboliger til nytt borettslag

Beboerne i Lerkendal-området skal få første-rett på å kjøpe husene de fram til nå har leid av universitetet.

Kollegiet har gitt universitetsdirektøren fullmakt til å forhandle fram et forslag om å selge NTNU-boliger på Lerkendal til et borettslag for takstpris. Hvis borettslag ikke kan dannes, skal eiendommene omsettes etter skjønn. Beboerne har sagt seg villig til å betale takstprisen som NTNU krever. Et nyopprettet borettslag skal stå som eier.

Den samlede taksten på de

14 Lerkendalshusene er på rundt 34 millioner kroner.

Kommunen eller TOBB. De 34 millionene vil beboerne skaffe selv, gjennom husbankfinansierte innskudd i borettslaget. I tillegg er de avhengige av at en ekstern partner kjøper rundt 30 prosent av boligmassen og driver utleie. Her er Trondheim kommune den mest ønskede kandidaten. Neste år vil kommunen forhåpentligvis få 60-70 ferske millioner fra Staten å bruke på boliger for unge i etableringsfasen, forteller Hilde Østerås Berntsen fra beboergruppa.

Hvis ikke disse forhandlingene lykkes, vil beboerne alterna-

tivt inngå en avtale med TOBB, som har stilt seg svært positiv. Grunnen til at beboerne likevel foretrekker kommunen, er at TOBB ønsker å leie ut boligene til markedspris. Da mister beboerne "billige boliger for unge i etableringsfasen"-aspektet som blant annet Husbanken er opptatt av.

Studentsamskipnaden (SiT) har vært vurdert som partner, men har så langt vært negativ til planene. SiT har også vært inne i bildet som kjøper av hele boligmassen, men har nektet å by mer enn 23 millioner.

EVEN GRAN

even.gran@adm.ntnu.no

Universitetet eier 14 to- og firemannsboliger i Lerkendalsområdet. Boligene blir nå solgt for å skaffe penger til NTNUs pågående utbyggingsprosjekter på Gløshaugen. Bildet er fra en beboeraksjon i sommer.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

VALG

Dekaner
Rektor
Prorektor
Kollegierepresentanter
Instituttstyre

Her er kandidatene til årets kollegievalg

Det er ingen mangel på kandidater ved høstens kollegievalg. Og de fleste av dem har klare oppfatninger om hva de helst vil gyve løs på, dersom de får seg en av de ettertraktede plassene. Les deres egenpresentasjoner i sin helhet på NTNUs valgsider: <http://www.ntnu.no/valg/>

Vitenskapelige kandidater

Håkon With Andersen (51), professor, Historisk institutt.

«Å finne en balanse mellom kollegial fornuft og effektiv ledelse opptar meg. Siden Kollegiet etter loven skal bestemme styringsstrukturen på fakultets- og instituttnivå, blir maktbalanse et viktig spørsmål.»

Bjarne A Foss (44), professor og instituttleder ved Institutt for teknisk kybernetikk.

«Forskning og undervisning utføres ute i instituttene. Dette er en erkennelse som vil styre mine prioriteringer i Kollegiet.»

Rigmor Austgulen (52), professor, Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi.

«Det er viktig å se på gamle rutiner med friske øyne og systematisk hjerne. Kollegiet vil måtte forholde seg til både «kvalitetsreformen» og konkurransen fra internasjonale læresteder.»

Bjørn Hafs-kjold (54), professor, Institutt for kjemi.

«Å styrke NTNUs kontakt med omverdenen og NTNUs internasjonale posisjon, blir stadig viktigere.»

Birthe Loa Knizek (44), førsteamanuensis, Psykologisk institutt.

«NTNU må styrke sin internasjonale stilling.»

Hovedoppgaven blir imidlertid å finne passende modeller og rutiner slik at både ansatte og studenter kan få arbeidsro.»

Gunilla Rosenqvist (43), professor, Zoologisk institutt.

«Et NTNU som er mer attraktivt for forskere og studenter enn tilfellet er i dag, er min motivasjon til å stille som kandidat.»

Studentkandidater

Hanne Skaare Pedersen (24), det økonomisk-administrative studiet.

«Jeg stiller til Kollegiet fordi jeg gjennom min tid som studentpolitiker har oppdaget ting som jeg ikke liker, og som jeg har lyst til å gjøre noe med.»

Hilde Naas Rødseth (23), kommunikasjons-teknologi.

«Med den nye Stortingsmeldingen er det mye å ta fatt i. Jeg vil jobbe for å ivareta alle studenters rettigheter gjennom disse forandringene.»

Sindre Balas (22), marinteknikk.

«Jeg vil jobbe knallhardt for at den nye undervisningsstrategien skal bli implementert til det beste for studentene.»

Per Anders Eidem (23), materialteknologi.

«Jeg vil arbeide for at det skal bli lettere for studenter å kunne utfolde seg på områder som ligger litt utenfor deres egne fagfelt.»

Teknisk/administrative kandidater

Steivor Bjarghov (42), overingeniør, IT-seksjonen.

«NTNU har store utfordringer i å finne en organisasjonsform som gir best mulig utnyttning av ressursene, og best mulig handlingskraft, innad og utad.»

Ole Martin Hansen (53), overingeniør, Institutt for mekanikk, termo- og fluiddynamikk.

«Jeg ser på meg selv som kreativ og vant til å ta initiativ, og tror derfor jeg har noe å bidra med i den prosessen NTNU skal gjennom i årene som kommer.»

Helge Gunnar Gravås (53), instituttdirektør, Institutt for Industriell økonomi og teknologiledelse.

«Jeg har lyst til å delta i beslutningsprosessen på øverste nivå. Jeg har administrativ ledererfaring og mener min erfaring fra undervisning og forskning også vil være nyttig i Kollegiet.»

Even Gran (33), informasjonskonsulent, Informasjonsenheten.

«Et universitet er et universitet – ikke en privat produksjonsbedrift. Jeg vil motarbeide konsernifiseringen av NTNU.»

Eirik Lien (55), rådgiver, Studieavdelingen.

«Jeg anser det som helt sentralt å få den nye fakultetsstrukturen til å fungere. Viktig er det også å få implementert den nye kvalitetsreformen i alle ledd.»

Tore Oksholen (41), journalist, Informasjonsenheten.

«Jeg vil forsvare og styrke klassiske akademiske idealer. Noe som innebærer at grunnforskningen må styrkes, samt at så vel organisasjonen som studenter og ansatte får økt arbeidsro.»

Judith Rødsten (52), seksjonsleder, Det medisinske fakultet.

«En rask gjennomføring av den nye fakultetsmodellen slik at organisasjonen faller til ro, bør være en primær oppgave for Kollegiet.»

Geir Lunde (50), Prosjektleder og brannvernleder, Teknisk avdeling.

«Jeg vil bidra til at NTNU fortsetter å være en ledende nasjonal utdannings-, forsknings- og formidlingsinstitusjon som er attraktiv for studenter, lærerkrefter og annet personale.»

Bård Kjos (37), kontorsjef, Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap.

«Universitetene må få gehør sentralt for at de har en viktig rolle å fylle slik de i store trekk er organisert i dag. Det vil være en ulykke å skille forskning fra undervisning på det nivået som universitetene representerer.»

Ragnar Hergum (51), overingeniør, Institutt for teleteknikk.

«NTNU må konsentrere seg om å levere forskning og undervisning av høy kvalitet. Jeg er dessuten opptatt av at prosessen med ny fakultetsstruktur gjennomføres på en skikkelig måte.»

Geir Ivar Soleng (47), senioringeniør, Institutt for konstruksjonsteknikk.

«20 års erfaring som både vitenskapelig og administrativt ansatt gir meg mange forskjellige innfallsvinkler til hvordan Kollegiet best mulig kan administrere NTNU.»

Har du spørsmål til rektorkandidatene? Vil du vite mer om valget og valgkampen? Surf innom <http://www.ntnu.no/valg/>

TROND OLDERTRØEN

trondol@stud.ntnu.no

Universitetsavisa inviterer gjestekommentatorer til å skrive om høstens valg møter. Vi utfordret språkforsker Jens Haugan til å fortelle hva han opplevde under møtet på Dragvoll 10.oktober. Haugan er til daglig rådgiver ved NTNU videre og forsker ved Program for lærerutdanning. Han er også kjent som ansvarlig for nettsiden «Mykje merkeleg mål i media» (<http://www.hf.ntnu.no/nor/jenshau/MMMM/mmmaal.htm>).

NTNU – verda eller Trondheim?

Det andre møtet i haustens kamp om å få lov til å leie NTNU vidare inn i framtida stilte store krav til kandidatane. For det første hadde ein valt ei ambisiøs overskrift for møtet: «NTNU i Trondheim, Noreg og verda». I tillegg hadde ein fått Noregs forskingsråd (NFR) sin strategidirektør Kari Kveseth til å komme med nokre råd til NTNU. Kveseth peika på at NTNU-namnet forplikta, og at NTNU hadde eit særleg ansvar for naturvitskap og teknologi, sjølv om ein også skulle representere den faglege breidda. Kveseth gjorde det elles svært klart kva ein venta av universiteta i framtida. Ein skulle blant anna prioritere originalitet, fagleg fornying og internasjonalt samarbeid, og ein skulle konsolidere og styrke fagmiljø av høg kvalitet i form av senter for framifrå forskning.

Dessutan var det viktig med større openheit ved at ein styrka den generelle kommunikasjonen mellom forskinga og samfunnet.

Eit valmøte dreier seg i seg sjølv i stor grad om kommunikasjon. Det dreier seg blant anna også om rollefordeling. Kveseth trong ikkje å forsvare noko og forklarte myndig kva forskingsrådet venta av NTNU. NTNU-representantane på si side kunne no velje å vere «flinkast i klassen» og vise i kva grad NTNU hadde tenkt å vere med på «kvalitetsløftet i norsk forskning». På den andre sida var det stemmane til tilhøyrarane i auditoriet som var det viktigaste i denne samanhengen.

Universitetet er forskning og utdanning. For forskarane er det gjerne forskinga som er vik-

tigast, og for studentane er det utdanninga som står i fokus. Korleis skulle ein posisjonere seg i forhold til salen når valmøtet blei innleia med NTNU sitt forhold til forskinga og Forskingsrådet? Det er eit godt utgangspunkt at det er ei kvinne og ein mann i begge kandidatpara. Dei respektive para utfyller kvarandre på mange måtar, men ut frå mitt kommunikasjonsperspektiv, der eg sit i auditoriet for å prøve å finne ut kven kandidatane «eigentleg» er, finn eg det spesielt interessant at det er kvinnene som representerer dei frie faga. Det er òg lett å merke at begge kvinnene kjem frå kommunikasjonsvitenskaplege fag, sjølv om dei har litt ulik stil. Den «anvendte» Feilberg er imøtekommande og inkluderande med uttrykk som «spennande», «interessant» og «morosamt».

Medievitaren Skretting på si side er meir ekspressiv og bruker ofte forsterkande ord som «skrekkeleg» når ho prøver å selje sin «FRISKE» bodskap.

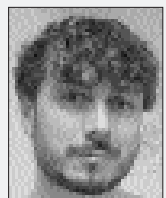
Men kva kommuniserer mennene utover dei politiske programma og visjonane dei presenterer? Hiis Hauge representerer forskarkulturen. Han har på seg dress med NTNU-merke i gull, men ikkje slips. Det er mykje snakk om forskning, men også om målretta politisk leiing. Retorikken er den dei fleste tilhøyrarane er vante med frå instituttmøte og faglege diskusjonar. Ein ventar ikkje dei store overraskingane. Strømmen derimot, er den lokale patrioten med ein entusiasme som ein prosjektleiar og kledd som ein bedriftsleiar i mørk dress og slips. Mens makkeren – eller kanskje den framtidige sjefen –

Skretting prøver å ta vare på breidda i fagtilbodet ved NTNU, riv Strømme ned noko av dette når han med stor iver konsentrerer seg om å argumentere for at NTNU skal bidra til å styrke det lokale næringslivet og innovasjonen i Trondheim, ved at ein prøver å halde på ein del av den kompetansen ein produserer ved NTNU.

Det første paret la vekt på kor einige dei var. Det andre paret demonstrerte nok fleire skilnader i kommunikasjonen og argumentasjonen. Veljarane får vurdere i kva konstellasjon dei ser det største potensialet for NTNU si framtid i Trondheim, Noreg og verda.

gjestekommentar

Jens Haugan

Natt&Dag kastes ut av campusene

Studenter får ikke lese gratisavisa Natt&Dag på universitetsområdene. Den blir for stor konkurrent for studentavisene.

Før sommeren ble det bestemt at «kun publikasjoner utgitt av og for studenter eller ansatte ved NTNU kan legges ut på NTNUs vranglearealer». Bakgrunnen skal blant annet være at andre trykksaker konkurrerer med eksisterende studentaviser og at de roter til vrangleområdene. Vedtaket betyr takk og farvel til blant andre gratisavisene plan B og Natt&Dag.

Redaktøren i Natt&Dag, Stian Wallum, raser over vedtaket som kaster avisa hans ut av NTNU-campusene.

Frykter for økonomien.

– Avisa er et godt tilbud til nye studenter om hva som skjer på underholdnings- og kulturfronten i Trondheim. NTNU forsømmer med dette vedtaket god velferdspolitik, hevder Wallum.

Natt&Dag har et opplag på 12 500. Ifølge redaktøren har bortimot 2000 av avisene blitt distribuert gjennom fem avisstativer på NTNU-campusene. Han avviser klager som går på at avisa gjør campusene rotete: det har stativene forhindret. Men nå er flere av stativene inndratt, bare to står igjen.

Wallum mener at avisen er ønsket av store deler av studentmassen, og at det ikke rimer med tanken om et åpent universitet å nekte den adgang.

– Vi er ikke en reklamebrosjyre, men en underholdnings- og kulturavis, forsikrer Wallum. Nå frykter han at distribusjonen blir rammet og at det kan gå utover avisas økonomi, det vil si annonseinntektene.

Prioriterer egne. Studentutvalgene ved NTNU har vært blant pådriverne for å nekte gratisaviser plass på campusene. Leder av Studentutvalget for humaniora og samfunnsvi-

Distribusjonansvarlig og skribent i Natt&Dag, Gisle Normann Melhus, fikk bare levert deler av Natt&Dag-opplaget da han sist var på Gløshaugen. Det ene avisstativet var fjernet.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

tenskap, Stian Simensen, mener de må være med på å støtte opp egne aviser. Siden Under Dusken taper annonsepenger i kampen mot gratisavisene, og studentavisa heller ikke får legges ut på butikker og kafeer i sentrum, mener Stiansen at Under Dusken og Zenter må ha fordeler på NTNU-områdene. SU-lederen har ingen dårlig samvittighet for at den andre gratisavisene ikke får være med.

– De har rikelig tilgang på andre steder der hvor unge mennesker ferdes.

Ikke press fra UD. – Hvis noen skal ha inntekt på annonser rettet mot studenter, er det studentenes egne organer,

mener redaktør Reidar Mide Solberg i Under Dusken, som poengterer at studentorganene i motsetning til gratisavisene ikke har som formål å tjene penger. Samtidig innser han at det er et argument at et velferdsgode for studenter forsvinner når gratisavisene fjernes.

Mide Solberg liker ikke at det framstilles som det er Under Dusken som har presset på for å få forbud mot eksterne publikasjoner. Redaksjonen la saken fram for Studentutvalget, som på fritt grunnlag valgte å ta saken opp, påpeker han.

TORE HUGUBAKKEN og ARNE ASPHJELL
mediseksjonen@adm.ntnu.no

Fengselstomta på vent

Universitetet har ennå ikke bestemt seg for om det skal gå inn som leietaker på Fengselstomta.

Studentsamskipnaden (SiT) er avhengig av leieavtaler på mellom 60 og 70 prosent av totalarealet for å iverksette byggeplanen på den sentralt beliggende tomte mellom Studenter-samfundet og Statsarkivet.

Eiendomsdirektør Terje Bostad i SiT opplyser at det pågår forhandlinger både med NTNU og med andre forsknings- og undervisningsinstitusjoner. Foreløpig er ingenting avklart, og byggestart er i det blå.

Ikke prioritert. Ifølge intensjonsavtalen mellom SiT og Studenter-samfundet skal bygget påbegynnes senest sommeren 2003. Teknisk direktør Kjell Næsje sier at byggeprosjektet Fengselstomta ikke er prioritert fra NTNUs side. Han legger til at universitetet for øyeblikket har mer enn nok med å ivareta de byggeprosjektene som allerede er i gang.

Det er også en kjent sak at NTNU har en strategi for å kvitte seg med flest mulige leieforhold. Næsje viser imidlertid til at det er Kollegiet som til sjunde og sist skal avgjøre om NTNU skal bli med i SiT-prosjektet. Men han tviler på at saken vil bli lagt fram til behandling på denne siden av jul.

Flere alternativer. Bostad opplyser at det foreligger flere alternativer for utbygging av Fengselstomta. Ett av dem skisserer et bygg på fem etasjer med et totalareal på ca 11 500 kvadratmeter. Drøyt halvparten av arealene er tenkt til kontorer. Resten blir en blanding av parkeringsplasser, lager, prøvescene og diverse andre spesialrom for Studenter-samfundet. Ifølge intensjonsavtalen skal Studenter-samfundet disponere 1000 kvadratmeter i nybygget. Samlet byggetid er beregnet til ett år.

SYNNØVE RESSEM
synnove.ressem@adm.ntnu.no

Stewart's corner

Spørsmål angående engelsk kan stilles til språkrådgiver Stewart Clark ved Studieavdelingen, e-post: stewart.clark@adm.ntnu.no, tlf. 73 59 52 45

Careful with these abbreviations

c./ca. – note that **c.**, **ca.** and **cir-** in English are normally only used with historical dates of buildings, «c. or ca. 1750». These are not used for quantitative approximation. Thus it is sub-standard English to write: «the price is ca. NOK 2 million». Solutions are «the price is approximately NOK 2 million» or «NOK 2 million (approx.)». *About, around, almost, nearly, just over* are other ways of expressing approximation.

m. – means a lot of things in general use including: male, masculine, mass, metre, million, minute. According to ISO 1000, the abbreviation **m** (with no stop) means metre. In the oil business, **m** meaning million is sometimes added to ISO (4217) currency codes like NOK. So those who use MNOK or MUSD

may be expecting a lot from their readers.

N.N. – means *nomen nescio* which is a Latin abbreviation and is infrequent in English. So if you do not know the name of a speaker in an English document such as a conference programme, avoid NN. Solutions are to use «To be decided», or «NA» – Not available. Sports teams sometimes list players who are not definite as «A. N. Other».

no. – means number. The plural form is «nos.» These are sometimes capitalized.

pr. – means *pair, present, price, pronoun*. Note that it is not an abbreviation for *per* as in Norwegian. The English word «per» has no abbreviation unless it is in a phrase like «per annum» – pa.

Tricky words

Honours degrees

An oil company advertised vacancies in 2001 for UK graduates «with a 2.1 honours degree in science or engineering». What is an honours degree? asked one of our colleagues, and how does this relate to NTNU?

Degrees like Bachelor of Arts (BA) and Bachelor of Science (BSc) in most British universities are taken as honours degrees or as ordinary degrees where the latter means study to a less advanced level than honours. The degree with honours is often available in various modes, such as: Single, Major/Minor, Joint and Combined Honours. So even here there is variation.

Students who have been awarded a degree, say BSc (Hons.) are placed in one of three classes: first (the best grade), second (which is in two divisions) and ordinary degree. This means that our oil company that requires a 2.1 honours degree wants a grade average that is roughly equivalent to the upper end of laud at NTNU. The 2.1 honours degree is called a «second upper». «John took at a second upper at Trinity».

curriculum, syllabus

Curriculum (Norw. fagplan, undervisningsplan) means either the subjects in a course of study: «The National Curriculum stipulates the core subjects and foundation subjects to be taught in state schools in England and Wales», or a course of study usually at university: «The curriculum requirements of a cand. philol. degree at NTNU». **Curriculum** is the singular and *curricula* or *curriculum*s are the plural forms. The adjective form is spelt *curricular*.

Syllabus (Norw. pensum) means the subject matter in a series of lectures, or the set reading usually in a single subject: «This is an extensive syllabus». If **syllabus** is kept to one subject and **curriculum** to the content of a degree or a course of study, there should be no confusion. Webster's dictionary neatly defines the **syllabus** as the content of the **curriculum**. Unfortunately, some people are less precise and use the terms as synonyms. *Syllabuses* and *syllabi* are the recommended plural forms.

Enlightening English

If you wish breakfast, lift the telephone and our waitress will arrive. This will be enough to bring up your food.
(sign in hotel in Tel Aviv)

If you wish disinfection to be enacted in your presence, cry out for the chambermaid.
(sign in hotel in Madrid)

Visitors are expected to complain at the office between 9 and 11 daily.
(sign in hotel in Athens)

Please hang your order before retiring on your doorknob.
(sign in a hotel in Ankara)

innblikk

Bente Wallervand er blomst og Karina Krogh er superhelt i barneteater-stykket «Kraftkarameller og Kranglekompott». Her sjekkes sminken rett før den vanskelige annenforestillingen.

Pensjonisten Ingrid Lasson er glad for at ukahjelperen Tom Diserud kommer på besøk. Vinduene trenger nemlig en skikkelig utvendig vask.

Ola Sørensen er en av barsjefene i Rundhallen i Samfundet. Han regner med at det kan gå litt ut over studiene.

Torsken kommer. Ett av revynes mer sprelske påfunn var «torske-sketjsen» hvor fiskene tar hevn på mennesket. Fra venstre: Petter Skjæveland, Kristin Wold, Torkel Njå og Silja Mustaparta,

Ikke riktig morsom nok

Årets UKA-revy har hatt en vanskelig oppgave. Mens forrige revy kunne leke, spille og herje med tusenårsskiftet (og gjorde det også med stor bravur), er det dårligere tider med skjemt og moro om den tida vi lever i.

Årets UKA-revy bruker mye av tida til å reflektere over sin egen eksistens, sin egen rolle. Hvilke numre skal vi ha med, spør skuespillerne seg selv. Og løser det med å gjøre opprør mot revy-fortelleren, en voice-over-stemme som presenterer innslagene. Skuespillerne aksepterer et revy-nummer av Tom Sterri-kaliber, men det gjøres med ironi og store selvpåklistra smil. Dette meta-grepet gjør revyen mer interessant, men ikke nødvendigvis bedre.

Årets UKA-revy er på det jevne. Skuespillet flyter greit uten at noen av skuespillerne klarer å markere seg mer

enn andre. Det er kanskje bevisst valg, men noen gang må publikum føres med scenepersonligheter som stikker seg ut. Sangprestasjoner fungerer greit for et vanlig øre. Dekoren og kostymer er imponerende og skaper en god revystemning. Men likevel mangler det noe i årets UKA-revy: et deilig latterbrøl, et rungende nummer hvor publikum gir seg ende over. Det kunne ha hevet totalinntrykket av årets revy, som er at alt er jevnt.

Et ankepunkt: En del av numrene mister litt av piffen når så mange av dem avsluttes med at skuespillerne løper ut av scenen. Praktisk er det sikkert som sceneskifte, men elegant avslutning på et nummer er det ikke.

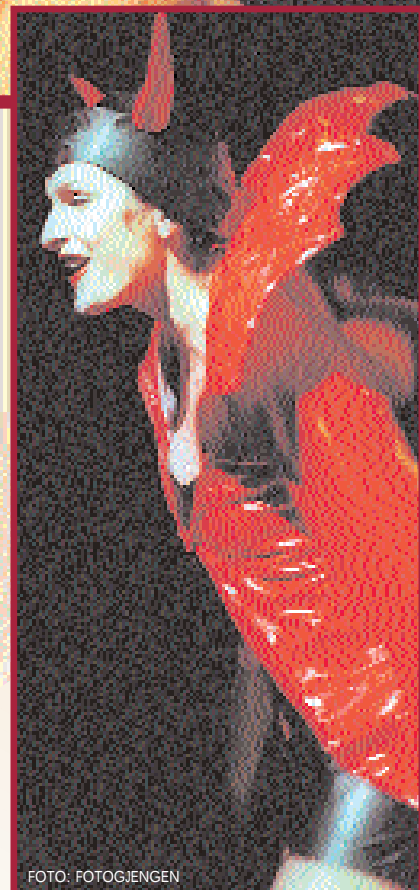
Men flere kreative grep gjør at revyen holder seg på beina. U-landsfadderordning får nytt innhold etter denne

revyen. Ekstreme tøysenummere hvor offiserene tar over drifta av eldrehjemmet, og den crazy-pregede torskesketjsen fungerer også. Og pluss for at skuespillerne lykkes i å narre publikum. Når de synger om Ola Nordmann i visa «Tenk hvis jeg var en neger», får de med seg en del av publikummet i salen på allklapp. Hvorfor publikum lar seg lede til å klappe med, er helt uforståelig.

Men til slutt en takk for at ingen av realitetsseriene som Big Brother eller Farmen var parodierte i årets revy, selv om fristelsen sikkert var der.

Å parodierte selve parodien i fjernsyns-Norge, kunne ha blitt et pinlig revy-nummer.

Tore Hugubakken

Ester Buchmann dukker opp som en ikke helt ukjent person fra Helvete.

Hva er forbindelsen mellom menneske-
etere PÅ Ny Guinea og kugalskap i Storbritannia?
Hvordan kan ei simpel bananflue revolusjonere
kunnskapen om mennesket? Og hva skjer når en
ung student tilfeldigvis involverer seg i fysikk?

Fem nobelprisvinnere med minst fem
spennende historier i bagasjen besøker Trondheim
og NTNU 4. og 5. desember. Foranledningen er
100-årsjubileet for nobelprisene.

SYNNØVE RESSEM

synnove.resse@adm.ntnu.no

Nobelprisvinnere kommer på besøk

Christiane Nüsslein-Volhard (59) fra Tyskland fikk nobelprisen i medisin i 1995 for ny kunnskap om utviklingen av mennesket fra unnfangelen til fødselen.

All som tolvåring viste hun spesiell interesse for vitenskap og hadde en forkjærlighet for biologi. Dette ble sterkt oppmuntret av foreldrene. På tross av dette gode utgangspunktet ble møtet med akademisk mildt sagt blandet. Hun beskriver seg selv som en lat student, som sjelden gjorde hjemmelekser og holdt på å stryke i engelsk språk. Men når hun fikk fordype seg i emner som interesserte, kunne interessen bli altoppklukende. Hun tok diplomgrad i biokjemi ved universitetet i Frankfurt i 1969 med middels resultat.

I studietida ble hun spesielt opptatt av mikrobiologi og genetikk, og det er innenfor disse fagfeltene hun forsket seg fram til en nobelpris. Materialet ga en ny forståelse av hvordan ulike organer og kroppsdelene blir til under utviklingen fra den befruktede eggcellen til

ferdig anlagt organisme. Det er særlig de tidlige stadier i utviklingen hun har studert. Studiematerialet har vært bananflueegg, men kunnskapen kan overføres til mennesker fordi de overordnede prinsippene i alle flercellede organismer er like. Arbeidet til Nüsslein har klarlagt hovedprinsippene for hvordan de ulike kroppsdelene blir anlagt og hvilke gener som styrer denne prosessen. Oppdagelsen har vært avgjørende for å forstå både normalutvikling og utviklingsforstyrrelser hos mennesket.

Heinrich Rohrer (68) fra Sveits fikk nobelprisen i fysikk i 1986 for utviklingen av sveiptunnelmikroskopet (scanning tunneling microscope). Sveiptunnelmikroskopet var et helt nytt instrument og ikke et mikroskop i tradisjonell forstand. Instrumentet er basert på det fysiske fenomenet kvantemekanisk tun-

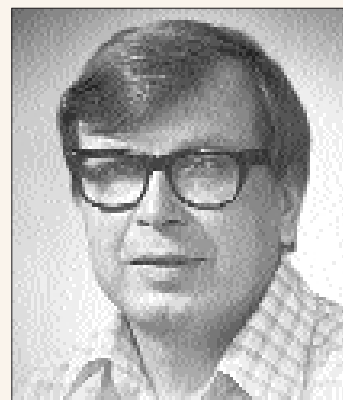

neling. Det består av en ørliten, spiss nål som føres over strukturen som skal studeres. Kvaliteten på oppløsning og gjengivelse er så god at det gjør oss i stand til å studere selv de aller minste atomstrukturer. Mikroskopet gir også mulighet for å manipulere individuelle atomer på overflater. Basert på sveiptunnelmikroskopet har det blitt utviklet en rekke beslektede mikroskoper. Denne gruppen mikroskoper har hatt stor betydning for en rekke områder innen fysikk siden starten i 1981.

Det var tilfeldigheter som førte Rohrer inn i fysikkens verden, – interessene hans var først og fremst innen klassiske språk og naturvitenskap. Først da han begynte ved Swiss Federal Institute of Technology i Zürich i 1951, bestemte han seg for å studere fysikk. Dyktige lærere og veiledere inspirerte ham til en forskerkarriere innen fagfeltet.

Daniel Carleton Gajdusek (78) fra USA fikk nobelprisen i medisin i 1976, for oppdagelsen av mekanismene bak kugalskapen. Han tok grunnutdannelsen i medisin ved Harvard og spesialiserte seg senere på nevrologiske lidelser, særlig hos barn. Etter hvert ble han spesielt opptatt av sykdomsutvikling i primitive samfunn. Dette førte ham til fjerne himmelstrøk, som fjellene i Hindu Kush, jungelen i Sør-Amerika og mer eller mindre utforskede øyer i Stillehavet.

Under en slik reise kom han over en merkelig skjelvesykdom hos et isolert steinalderfolk på Ny Guinea. Sykdomsforløpet var grusomt: skjelving, glem-

somhet, mangel på orienteringsevne, og til slutt lammelse og død. Gajdusek fant en sammenheng mellom sykdommen og at stammemedlemmer i forbindelse med begravelse spiste deler av avdødes hjerner. Han fant at det sykdomsframkallende stoffet som angriper sentralnervecellene, ikke er et virus. Stoffet kalles *prion*, en sammentrekning av uttrykket *proteinaceous infectious particle*, som kan ligge latent i årevis før det begynner sin nedbryting.

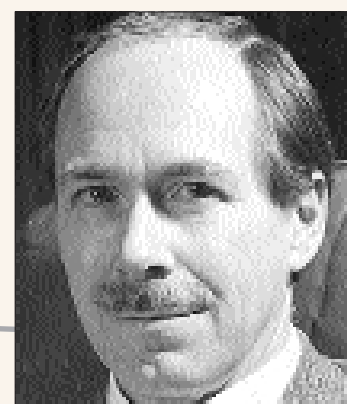
Skjelvesykdommen på Ny Guinea er i nær slekt med den sjeldne Creutzfeldt-Jakobs syndrom, den «menneskelige» formen for kugalskap. Gajduseks oppdagelse av prioner og smitteveier har vært avgjørende for å finne sammenhengen mellom bruk av slakteavfall i dyrefôr og oppblomstringen av kugalskap i Storbritannia.

Gerardus 't Hooft (54) fra Nederland fikk nobelprisen i 1999 for sitt bidrag til ny forståelse av hvordan materien er bygget opp. Arbeidet startet i 1971, da 't Hooft var 24 år og doktorgradstudent i teoretisk fysikk. 't Hooft og hans veileder Veltman satte på plass enda en liten bit i puslespillet som skal kunne forklare hvordan universet henger sammen. Fremdeles mangler mange biter, og forskning pågår for fullt.

't Hooft er usikker på om det er arv eller miljø som var utslagsgivende for at han valgte fysikk som fagfelt, men hevder at interessen var der før han kunne snakke! Som toåring kunne han sitte lange stunder og betrakte et hjul i bevegelse, mens de andre ungene løp støvende omkring og lekte mer vanlige barneleker. «En mann som kan alt,» svarte han på skolestilen der han skulle fortelle hva han skulle bli når han ble stor. Det han egentlig mente, var en vitenskapsmann som fravristet naturen hemmeligheter om de fundamentale naturlovene.

Han likte realfagene best, men valgte likevel ei linje som omfattet latin og gresk. En onkel, som for øvrig var professor i teoretisk fysikk, var avgjørende for valget. «Verken latin- eller gresk-kunnskaper er nødvendige for å forstå fysikk. Men på den andre siden, så gjør de heller ingen skade,» sa han.

't Hooft legger til at vel så viktig var den uutholdelige tanken på at andre unger skulle lære mer enn ham! På universitetet lot han seg tidlig fange inn av miljøet innen teoretisk fysikk og fikk verdifull stimulans av sin onkelprofessor.

Morten Rostrup (43) er overlege ved Ullevål sykehus og ble i fjor internasjonal leder av organisasjonen «Leger uten grenser». I skrivende stund er han på feltoppdrag i Afrika og har mange og lange opphold bak seg i nødlidende land på dette kontinentet.

«Leger uten grenser» ble tildelt Nobels fredspris i 1999. Organisasjonen

ble grunnlagt i Frankrike i 1971, men er i dag en verdensomspennende organisasjon. Målet er å hjelpe sårbare befolkningsgrupper, uten å ta hensyn til autoriteter og landegrenser. «Leger uten grenser» har prosjekter i over 85 land i Afrika, Latin-Amerika, Asia og Europa. De er mest kjent for sitt arbeid i katastrofeområder. Men organisasjonen driver også langsiktig arbeid blant befolkningsgrupper som lever i kroniske krisesituasjoner. Blant annet arbeides det blant hjemløse i Moskva, gatebarn i Manila og fanger i russiske fengsler. Rehabilitering av sykehus i krigsherjede land er også prioriterte oppgaver.

Rostrup var med på å stifte den norske avdelingen av «Leger uten grenser» høsten 1996. Hovedoppgaven er å rekruttere norsk personell, innsamling av midler til helseprosjekter, og informasjonsarbeid.

Menn får medaljene

58 æresdoktorater er utdelt ved universitetet i Trondheim. Bare to har gått til kvinner. Og samtlige av de 18 som har mottatt Onsager-medaljen, er menn.

I disse tider foreligger det konkrete forslag på hvem som skal bli æresdoktorer ved NTNU. NTNU har bygd opp en årlig tradisjon med doktorpromosjon som finner sted i festmåneden mai. Forslagene er i god nominasjonsånd foreløpig hemmelig, men summeres tradisjonen opp, er sjansen skyhøy for at det nok en gang blir menn som stikker av med hederen. I universitetets og NTHs historie er det til sammen delt ut 58 æresdoktorater. Bare to har gått til kvinner.

– **De finnes jo.** Den første var Vigdis Finnbogadottir i 1995. Bildene av den tidligere presidenten på Island og hennes besøk ved NTNU er fint rammet inn og henger på kontoret til likestillingsrådgiver Svandis B. Vestmann. Hun er blant de som håper på flere kvinner som kan smykke seg med tittelen æresdoktor ved NTNU.

– Det ville vært en glede å konstatere at en kvinne ble hedret som æresdoktor, sier likestillingsrådgiveren.

– En slik utmerkelse tildeles jo forskere fra hele verden, og ute i verden finnes det både kvinnelige og mannlige for-

skere, sier Vestmann som ikke har lyst å blande seg opp i vitenskapelige kvalifikasjoner.

Det er Kollegiet som bestemmer hvem som skal bli æresdoktorer ved NTNU. Siden opprettelsen av NTNU har Kollegiet klart å gi ett av tolv æresdoktorater til en kvinne. Det var medisinprofessor Liv Hatle i 1997.

Bare Onsager-menn. Siden 1993 har fysikk-, matematikk- og kjemiinstituttene ved NTNU hedret den tidligere NTH-eren og nobelprisvinneren Lars Onsager med utdeling av spesielle Onsager-medaljer til anerkjente vitenskapsmenn. Også her er det en begredeglig statistikk hva kvinner angår. Ingen av de 18 medaljeinnehaverne har vært kvinner.

– Det er ikke fordi vi ikke ønsker kvinner, men fordi de faglige kravene alltid veier tyngst, sier Helge Holden, leder for Onsagerkomiteen ved NTNU. Det er denne komiteen som hvert år velger blant kandidater som den selv har funnet fram til, eller som er foreslått av fagmiljøene.

– Kjønnskvotering kommer ikke på

Likestillingsrådgiver Svandis B. Vestmann husker med glede besøket av Vigdis Finnbogadottir da hun ble utnevnt til æresdoktor ved Den allmennvitenskapelige høgskolen (AVH).

tale. Vi tar heller ingen geografiske hensyn. Og det er et like stort tankekors at alle Onsagermedaljene, med to unntak, har gått til forskere i USA eller Europa. Men det er det ingen som setter spør-

målstegn ved, sier Helge Holden.

TOR HUGUBAKKEN (tekst og foto)

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

– Aids en global katastrofe

**NRK TV-AKSJONEN 2001
KIRKENS NØDHJELP**

Verden står overfor en global katastrofe, en epidemi der mørketallene kan være atskillig større enn de offisielle tallene.

– Epidemien tar bort selve livsgrunnlaget, sier medisinerstudent ved NTNU, Kristian Onarheim.

Onsdag morgen før Universitetsavisa gikk i trykken, hadde 45 studenter ved NTNU meldt seg som bøssebærere. De er organisert gjen-nom NTNU, som har fått tildelt Berg som sitt innsamlingsområde. Innsamlingsleder ved NTNU, Tor Einar Harstad Haugen, og Heidi Bykvist i Trondheim kommune, oppfordrer flere studenter og ansatte til å melde seg. – Vi mangler fortsatt bøssebærere i områdene Ranheim, Reppe og Vikåsen, sier Bykvist. Interesserte kan ringe telefon 72 54 19 57.

Årets TV-aksjon er tildelt Kirkens Nødhjelp (KN), og de innsamlede midlene vil i sin helhet gå til arbeidet mot hiv/aids. Innsatsområdene er det sørlige Afrika, Mellom- og Sør-Amerika, Sørøst-Asia og Øst-Europa, særlig Russland.

Kirkens nødhjelp har arbeidet med hiv/aids i mer enn ti år og har gitt årets tv-aksjon mottoet «Livskraft». Kirkens Nødhjelps hovedmål er i første rekke å forebygge spredning. Det er ikke minst viktig å hjelpe de millioner som allerede er blitt syke til å leve med sykdommen. KN legger også vekt på å gi omsorg til foreldreløse barn og etterlatte, samt å støtte de frivillige og lokalsamfunnene som daglig bekjemper epidemien.

Tallenes tale. I dag er den globale situasjon slik:

- 22 millioner mennesker er døde av aids.
- 36 millioner mennesker er hivsmittet.

- 13 millioner barn er foreldreløse etter å ha mistet mor og far i aids.
- 16 000 nye hiv-tilfeller hver dag.

Ikke la seg stoppe. – Det er viktig at alle er bevisst på denne typen aksjoner, sier Onarheim, som er tredjeårsstudent ved Det medisinske fakultet. Han har tidligere også vært leder for medisinstudentenes humanitæraksjon.

Hvorfor engasjerer du deg?

– Det er viktig å ikke la seg stoppe, selv om det kan være krevende å få folk til å engasjere seg. Hiv er kanskje verdens største helseproblem, svarer Onarheim.

Han var på besøk i Niger i Afrika i februar, og kunne ved selvsyn konstatere at problemet er økende.

– Denne epidemien tar bort selve livsgrunnlaget til folk. Hiv og aids rammer enkeltmennesker og familier. Hele samfunn påvirkes. Flere land står i fare for å miste halvparten av den generasjonen som er i arbeid eller under utdanning. Dette er vår tids største utviklingskatastrofe, seir Onarheim.

Han mener at dette har mye med kvinners stilling å gjøre. Derfor jobber Kirkens Nødhjelp bevisst med å henvende seg til dem, med fokus på hvordan de kan beskytte seg.

– Det er viktig å støtte dette arbeidet, og det kan du gjøre ved å gi penger, og ved å selv bli bøssebærer, sier Kristian Onarheim.

– Hiv er antakelig verdens største helseproblem, sier medisinstudent Kristian Onarheim, og oppfordrer folk til å gi så det monner ved årets TV-aksjon.

FOTO: TORE OKSHOLEN

Dette er vi sammen om. – Vi må skape håp og vise at det nytter å hjelpe, sier programlederne for TV-aksjonen. Byko-ordinator i Trondheim, Sverre M. Nyrønning, er enig med Helene Sandvig og Anders Magnus fra NRK i at hiv/aids er et dystert tema, men de gleder seg alle likevel til TV-aksjonen 21. oktober til inntekt for Kirkens Nødhjelps hiv/aids arbeid.

Programlederne mener aidsepidemien godt kan sammenlignes med Svartedauden som på 1300-tallet la store deler av Europa øde.

– Hiv og aids går Svartedauden en høy gang. Alder, kjønn, rase og klasse er underordnet, sier de.

– Virus bryter ned hele samfunnsstrukturen. Det er ufattelig mange som er rammet, så mye lidelse og sorg. Deres smerte er ikke mindre enn vår, den er

bare litt lengre unna. Jeg håper vi klarer å formidle hvorfor vi må hjelpe, sier Helene Sandvig.

– Jeg har sett mye av Kirkens Nødhjelp arbeid rundt om i verden og vet de gjør en fantastisk jobb. Organisasjonen satser på lokale krefter, de som kjenner problematikken og føler problemene på kroppen. Det lokale engasjementet er utrolig viktig, sier Anders Magnus. Begge programlederne tror på å forebygge: utdanne lokalt, skape nærhet og tillit i de lokalsamfunnene hvor man jobber.

– Livskraft er temaet når vi skal samle inn penger til kampen mot hiv/aids-epidemien som kanskje er den største katastrofen som noen gang har rammet verden, forklarer Sverre M. Nyrønning.

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Fra Mammon til Minerva: En gang sommerbolig for en av byens kjøpmenn; nå yndet lunsjplass for Gløshaugen-akademikere.

Ikke akkurat Club 4

Når Gløshaugen Akademiske Klubb samles, er det heller lite med kvinnfolk, hemmelige ritualer og ulovlig kroppsmassasje.

De pensjonerte professorene Kjell Bløtekjær (t.v.) og Reidar Hugstad tar det ikke så nøye med høy føring av protokoller og sigarer.

Teknologiprofessorene (f.v.) Iver Brevik, Andreas Tonning (emeritus), Reidar Hugstad (emeritus) og Rolf Henriksen diskuterer brennevinpriser og fargeblindhet.

Hver tirsdag og torsdag ved lunsjtider er det lys i vinduene i den fredede sommerboligen som ligger like øst for Hovedbygningen på Gløshaugen. Den staselige villaen som en gang i tiden ble disponert av kjøpmann Jensen, benyttes i dag blant annet av en knippe av lærerpersonellet ved Gløshaugen. De kaller seg Gløshaugen Akademiske Klubb. Det er med store forventninger jeg nærmer meg lokalene en tirsdag tidligere i høst.

Mentalt har jeg forberedt meg på møtet med den akademiske frimurermyten: En diskret tåke av røkelse, en lett summing av latinske regler mens man gjennomfører opptak av nye medlemmer. Her er det sikkert en stram protokollføring og høy slipsføring. Og for en akademisk klubb – skjeggplikt. Garantert! På veggene henger de sikkert i ramme og glass, gammel-rektorene fra NTHs storhetstid. De skuler ned og passer på den akademiske tradisjonen.

Tonesatte Hamsun. Men splitte mine bramseil, hva gir du meg? Denne tirsdagen sitter medlemmene i klubben og konverserer om farger! Og enkelte sitter også lettere henslengt med armene i de svarte skinnstolene. Professor emeritus Kjell Bløtekjær fra Institutt for fysikalsk elektronikk smiler av mytene om klubben hvor han er leder på andre året. Her hersker intet frimureri, og det har det heller ikke gjort siden oppstarten i 1985. Her er det bare å stikke innom med matpakka og slå av en prat med andre likesinnede professorer, amanuenser og universitetslektorer. De er en liten lunsjklubb, en lilleputtgave av fakultetsklubber som finnes ved andre universitet.

– Ved Stanford har de et eget hus hvor det serveres frokost og middag hver dag. Det samme har mange andre universiteter. Dette er et miniforsøk på å lage noe tilsvarende, forklarer Bløtekjær.

Men bare uformell lunsjprat er det ikke. I høst er det lagt opp til faglige innlegg. I neste uke skal fysikkprofessor Svein Sigmond dosere om «forurensingsutfelling fra kraftledninger». Og i våres hadde petroleumspresident Harald Asheim med seg gitaren og spilte selvsikre melodier til Hamsun-tekster.

Men kulturinnslag som koster penger, er det heller dårlig med. Klubbkassa er slunken. Da er det gratis med egne krefter og aktiviteter. Som lysbilder fra forrige utenlandsreise?

– Lysbilder? Nei, de fleste er så verdensvante at det nok ikke er interesse for det, sier Bløtekjær.

Vil konversere med ledelsen.

Aller helst går praten om universitetspolitikk. Og i høst har husets vegger virkelig fått høre om fakultetsstrukturen. Er det herfra, i disse indre ærverdige gemakker, at NTNU egentlig styres?

– Det kan vel neppe sies. Det er ingen som legger oss særlig makt, hevder professor Bløtekjær.

De er cirka 100 medlemmer i klub-

ben. Flesteparten av det passive slaget. De som hyppigst frekventerer klubben, kommer fra elektrofakultetet. Det er nok fordi dette fakultetet bare ligger noen små steinkast unna. De aller, aller fleste som kommer hit, er menn i godt voksen alder. Noen få kvinner er blant de passive medlemmer. Men innimellom har en av de mannlige medlemmene med seg følge. Bløtekjær ønsker flere menn og kvinner fra hele NTNU inn i klubben. Forskere ved Sintef kan også signalisere hvis de er interessert. Dessuten har over 50 seksjonssjefer i ledelsen ved NTNU fått brev i posten med tilbud om å bli med i klubben. For det oppstår ofte diskusjoner om forholdet mellom faglig virksomhet og administrasjon. Og da hadde det vært hyggelig om mellomlederne kunne deltatt i praten.

– Det hadde vært kjekt om de var på plass, synes Bløtekjær. Foreløpig har interessen vært lunken.

Men OU-direktør Trond Singsaas har vært på besøk og fortalt om omorganiseringa, om ikke annet. For under lunsjen er dørene åpne for gjester.

Lav-teknologisk fakultet. Praten går løst rundt bordet denne dagen. Om brennevinpriser, om det å være fargeblind (eller skal det heller kalles farge svak), og navnet på den nye utdanningsministeren. Og selvfølgelig diskuteres fakultetsstrukturen. Nå er den kampen tapt for mange rundt bordene. Flere synes at School of Engineering er det beste navnet, men akkurat denne dagen trekkes flere navn opp av hatten.

– Hva med Fakultet for høyteknologi og et for lavteknologi, foreslår en av professorene. En annen foreslår Fakultet A, Fakultet B og så videre, etter størrelse.

Et annet tema som er gjenstand for diskusjon, er rektorvalget. Ett av medlemmene tror det vil bli blokkstemming, at de som jobber på Gløshaugen vil stemme på Hiis Hauge, og de på Dragvoll stemme på Skretting. Men de advarer mot tvangskampanjer på fakultetene.

Så det er ikke sånn at hele klubben går for én rektorkandidat?

– Nei, det er jo frie valg, er det ikke? svares det fra flere av skinnstolene

Epilog. For noen varte lunsjen én time, men det er greit. Flere i klubben er pensjonister og har ingen forelesning å løpe til. Personlig bestemmer undertegnede seg der og da for å begrave alle sine fordommer om klubben. Men kanskje skjer det mer på kveldstid? Er det da stormesteren blåser i hornet, og losjemedlemmene henter kappene fram fra skapet? Nei, sier en indre stemme. Det kan ikke være slik, for da ville neppe Gløshaugen stått igjen med fattige fire fakulteter fra kommende årsskifte.

TOR HUGUBAKKEN (tekst og foto)

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

debatt

Hvorfor viserektorer?

Eivind Hiis Hauge og Julie Feilberg forklarer hvorfor de vil utnevne tre viserektorer ved NTNU.

Vi har foreslått at rektoratet skal styrkes ved tre viserektorer. Tydeligvis er ikke begrunnelsen for forslaget allment forstått, heller ikke hvordan viserektorene skal spille sammen med resten av den sentrale ledelsen. Vi erkjenner at vi har et pedagogisk problem, og forsøker igjen:

1. Vi konstaterer at med dagens ledelsesstruktur har flere problemfelt på tvers av fakultetene ikke har fått den fokus og det pådrivertrykk som er nødvendig. I prinsipp kunne dekanene stikke hodene sammen og følge opp et hvilket som helst saksfelt på tvers. I daglig praksis viser erfaringene at dette blir for komplisert. Administrativt jobbes det selvsagt med tunge tverrfakultære saksfelt, men i mange sammenhenger er faglighet nødvendig for å drive prosessene fremover. Ansvar for dette faller da på rektoratet. Men rektoratets daglige agenda er for mangesidig til at saksfelt som trenger kontinuerlig faglig oppfølging får den oppmerksomhet de trenger. Kapasiteten må styrkes, og vi mener at viserektorene er svaret.

2. Hvilke områder som vil være særlig tjent med en slik styrking, er et pragmatisk og tidsavhengig spørsmål. Slik vi ser det nå, er det naturlig å foku-

sere på tre: (a) Eksterne forskningsrelasjoner, ut over de som best ivaretas av det enkelte fakultet. Mye gjøres i dag, men langt fra nok. Ett tungt saksfelt: Forholdet til Sintef må avklares, sektor for sektor. (b) IKT og læring. Igjen: Mye gjøres i dag med forskjellige aspekter av dette kompliserte problemfelt. Men skal vi som universitet komme et avgjørende steg fremover, må det skikkelig dreis og et helhetsperspektiv på dette. Bare spør studentene! (c) Siv.ing.-studiet. Vi vil være åpne, innad og utad, på det ansvar lederen for GUS langt på vei har i dag, nasjonalt og internasjonalt, og bruke kompetansen aktivt. (d?) Et fjerde felt kunne være etter- og videreutdanning. EVU støt-

tes likevel av alle de foreslåtte, så vi begrenser oss til tre.

3. Men vil ikke viserektorene gi rektoratet ennå større makt, og svekke dekanene? Uten andre tiltak ville svaret være ja. Men i vår modell er dette effektivt motvirket ved at dekanmøtet, i tillegg til dagens funksjoner, får delegert fra kollegiet beslutningsmyndighet på viktige tverrfakultære saksfelt, blant annet nettopp de som viserektorene skal arbeide på. Viserektorene tillegges ikke beslutningsmyndighet, men er en del av rektors stab. Den faglige beslutningslinjen og dekanene er styrket, ikke svekket, i vår modell.

4. Men vil ikke viserektorene skape ansvarsuklarhet og mer

Si din mening, men skriv kort! Innlegg kan sendes via e-post: medieseksjonen@adm.ntnu.no. Innsendte manus kan bli forkortet. Fortsett gjerne diskusjonene på nettet: **ntnu.fritt-forum** (tilgjengelig fra «Innsida», der alle innlegg blir lagt ut etter at avisa er trykket).

får et klarere beslutningsansvar enn i dag. Og et større innslag av faglighet i det daglige arbeidet vil sikre at en dyktig sentraladministrasjon fokuserer på de riktige tingene. Til slutt: En lang rekke av de internasjonalt anerkjente universitetene vi ønsker å være på høyde med, har for lengst sett nødvendigheten av å styrke den faglige ledelsen med viserektorer.

Vi konstaterer at våre ærede motkandidater ikke har erkjent eksistensen av de problemene vi har pekt på, langt mindre fremmet forslag til hvordan de skal løses!

Eivind Hiis Hauge/
Julie Feilberg

Språk, nasjonsbyggjing og demokrati

Det er lite i samfunnet som tyder på at nasjonsbyggjinga er ferdig, skriv Studentmållaget.

I Universitetsavisa nr. 13 skriv Ole Bernt Lile om korleis han tykkjer målstriden i Noreg burde løysast, og dinest om det han tykkjer vil vera eit meir realistisk krav (sidan han ser ut til å skjønna at det han nyttar storparten av brevet til å argumentera for er so bort i natta at han ikkje vil få folk med på det). Båe framlegga er like gamaldagse som dei er udemokratiske.

For å taka det fyrste punktet fyrst, so argumenterer han for at «hele språkstriden i Norge kunne vært løst i løpet av én generasjon hvis Stortinget hadde vedtatt å bare ha ett skriftspråk fra første dag i grunnskolen.» Som døme på land som driv språkpolitikk på den måten han liker, nemner han Tyrkia, eitt av dei mest språkundertrykkjande landa i verda. Det kan henda at Lile sov i sogetimane på skulen og difor ikkje hugsar det, men fram til slutten av 1800-talet var det faktisk berre «ett skriftspråk fra første dag i grunnskolen», nemleg dansk. Men det var mange som ynskte å taka i bruk nynorsken, og til slutt (i 1885) jamstelte Stortinget nynorsk og dansk og gjorde det difor mogleg for skule-

krinsane/foreldra å velja sjølv kva mål elevane skulle ha opplæring i. Som eit resultat av denne demokratiske språkpolitikken har nynorsken, som i 1885 berre vart skrive av nokre få eldsjeler, i dag om lag ein halv million brukarar.

Vidare hevdar Lile at det er eit dyrt og urimeleg krav at brev frå det offentlege skal skrivast på den målforma som mottakeren ynskjer. Me lyt her minna om at staten og offentleg tilsette er til for brukarane, ikkje omvendt. Dessutan kan det ikkje vera serleg mykje dyrare å skriva eit brev på nynorsk enn på bokmål, sjølv ikkje for ein professor eller ein statsbyråkrat (me gjeng her ut frå at dei stats-tilsette har greidd å fullføra

vidaregåande utdanning og difor kan både hovudmålet og side-målet sitt).

Lile avsluttar med å seia at han tykkjer «vi nå bør være ferdig med nasjonsbyggjinga». Me ser lite, korkje i lesarbrevet til Lile eller i samfunnet elles, som kan tyda på at nasjonsbyggjinga er ferdig. Spørsmålet vert då heller kva ideal som skal liggja i nasjonsbyggjinga, om me skal byggja Noreg ut frå tanken om demokrati, likeverd og kulturelt mangfald eller på ein udemokratisk einsretting og «det er typisk norsk å være god»-sjåvinisme.

Styret,
Studentmållaget
i Nidaros

Erling Paulsen studerer industriell økonomi og teknologiledelse

– La tankene dine bli noe mer enn vage ideer, oppfordrer ERLING PAULSEN

Studentersamfunnet, 8. mars 2001: Kommende statsminister Kjell Magne Bondevik har nettopp overrakt Studentenes fredspris 2001 til Thar Nyout Oo and Bo Kyi, som mottar prisen på vegne av den fengslede burmesiske studentlederen Min Ko Naing og Burmas studentbevegelse. En fullsatt Storsal med studenter fra mer enn 100 land hyller studenter som er villig til å ofre livet for demokrati og retten til utdanning. Dagen før ble NTNU overraskende stengt av en gruppe studenter

fra ISFiT. Noen forelesere og studenter ble forbannet. Andre ga faen, men for noen ble det en vekker i vår trygge studiehverdag: I kantinen fortalte modige burmesiske studenter om tortur og overgrep mot unge mennesker som kjemper mot et av verdens mest brutale regimer. Kveldsnytt på NRK dekket aksjonen og satte fokus på situasjonen i Burma. Statsminister Jens Stoltenberg sa at norske myndigheter vil øke presset mot regimet i Burma. Den forbudte burmesiske radio-kanalen sørget for at studenter og opposisjonelle som leder an i kampen mot militærregimet fikk vite at de har stor og bred støtte fra verdens studenter. I det siste har deres tålmodige kamp og press fra verdenssamfunnet ført til en noe forbedret situasjon i Burma.

Studenttinget kritiserte i forrige nummer av Universitetsavisa NTNUs ledelse for manglende politisk og internasjonalt engasjement. NTNUs fravær i samfunnsdebatten er ikke noe nytt fenomen, men Studenttinget og andre studenter

kan trøste seg med at det på NTNU likevel finnes muligheter for den som ønsker å påvirke verden. Muligheten heter ISFiT – den internasjonale studentfestivalen i Trondheim. 8. mars 2001 er bare ett av mange eksempler på at ISFiT har betydning ut over Trondheim og Norges grenser.

I november 1999 ble Marte Lerberg Kopstad valgt til leder av ISFiT-01. Et par måneder senere var jeg så heldig at jeg ble tatt med i hennes styre sammen med seks andre studenter. Hun stilte til valg på festivalnavnet «Globalt Ansvar», et tema som jeg fikk være med på å konkretisere. Vi valgte å sette hovedfokus på miljø og u-landsgjelden. Halvannet år senere så vi resultatene: En stor demonstrasjon mot u-landsgjelden med studenter fra hele verden ble dekket av TV2-nyhetene. Etter festivalen er en egen gruppe som jobber for sletting av u-landsgjelden etablert her i Trondheim. Og på en FN-konferanse i april møtte studenter fra ISFiT miljøvernministre fra hele verden

og krevde at utdanning blir brukt mer aktivt for å fremme en bærekraftig utvikling.

Nå er det du som har muligheten. 14. november skal lederen av ISFiT-2003 velges. Et nytt styre skal settes sammen, en stor organisasjonen skal bygges opp, og samarbeid med fagmiljøer i Trondheim skal etableres. Etter terroraksjonen 11. september har ikke verden akkurat blitt mindre spennende eller skremmende. Aktuelle temaer trenger seg på: Fundamentalisme – hva og hvorfor? Er internasjonalt samarbeid løsningen? Religion – menneskeskap faenskap? Hva styres av mediene og hvem styrer mediene? Dette er mine tanker. Du har dine tanker. Ved at du engasjerer deg i ISFiT, kan tankene bli noe mer enn vage ideer og luftige tankeeksperiment. Utfordringen går til både studenter og vitenskapelig ansatte: ISFiT er din mulighet og dine ideer!

Viserektorer: konger uten land?

Hvis NTNU får en rekke viserektorer, kan det svekke dekanenes makt og universitetets strategiske evne, hevder Kathrine Skretting og Ingvald Strømmen.

Vår ærede motpart ved høstens rektorvalg har lansert ideen om å etablere et knippe stillinger som «viserektor med sektoransvar». Eksempelvis ønskes en egen viserektor for sivilingeniørstudiet. Tilsvarende ønskes en egen viserektor til å ta seg av «utenrikssaker», som SINTEF-samarbeidet, og en med ansvar for «IKT og læring». Disse stillingene skal opprettes for å styrke den faglige ledelsen, og feltene er valgt ut

på grunn av deres strategiske betydning.

Vi er enige i at dette er viktige saker, men vi mener at å opprette «ansvarlige» viserektorer er å frata dekaner, instituttledere og administrative ledere ansvar og myndighet. For at rektoratet skal kunne gjøre jobben sin på en god måte, er kontakten med fakultetene og dekanene av uvurderlig betydning. Rektoratet må være orientert om hva som rører seg på nivåene under, på fakultetene og instituttene, for å kunne foreslå en best mulig politikk for Kollegiet. Likeledes, når Kollegiets vedtak skal iverksettes, er også dekanenes medvirkning helt sentral. Det er derfor dekanene som er rektors naturlige og helt sentrale ledergruppe. Innebærer Eivind Hiis Hauges forslag om viserektorer at disse vil tre inn som rektors ledergruppe, i stedet for dekanene? Skal det være hos viserektorene at rektoratet henter

råd, utvikler standpunkter og legger grunnlaget for det som senere skal bli forslag til vedtak i Kollegiet? Hvis svaret er JA, er dette en modell for å svekke dekanenes makt, noe som igjen kan bidra til å svekke universitetets strategiske evne, fordi kontakten mellom nivåene svekkes.

Hvis svaret derimot er NEI: viserektorene skal ikke inn i dekanmøte/rektors ledergruppe, men, som Eivind Hiis Hauge antydte på ledermøtet på SVT-fakultetet, at viserektorene skal kalles inn når deres saker er på agendaen, «slik tilfellet er for stabsdirektorene i dag», da kan denne modellen i realiteten forstås som en styrking av administrasjonen. Viserektorene kan knapt forstås som

faglige ledere i tråd med en slik tenking, de er utpekt for å ta seg av avgrensede felt og rapporterer omtrent som administrasjonen gjør i dag. Hvis dette er Eivind Hiis Hauges modell, må forholdet mellom universitetsdirektøren og hennes stabsdirektører, på den ene siden, og viserektorene på den andre, avklares. Skal viserektorene være underlagt universitetsdirektøren eller hennes stabsdirektører, eller er det omvendt? Vi har jo allerede en administrasjon, som leverer utredninger og beslutningsstøtte til faglig ledelse. Også i dagens administrasjoner er det personer med høy faglig kompetanse i form av doktorgrader og høyere grads utdanning. Administrasjonen er konsolidert på at deres opp-

gave er å legge til rette for at universitetet kan løse sine hovedoppgaver på best mulig måte.

Mange av verdens ledende universiteter har en viserektorordning, framhever Eivind Hiis Hauge. Dette faktum sier imidlertid ingen ting om årsaker og virkninger. Er universitetene gode på grunn av eller på tross av viserektorene sine? Vi tror det er mer framtid i å videreutvikle det arbeidet som pågår rundt faglig ledelse. Det er samvirket mellom disse personene som legger premisser for god styring og ledelse av NTNU som institusjon.

Kathrine Skretting og
Ingvald Strømmen

Dårlig prioritering av språkundervisningstid?

Språkpolitikk og prioriteringer er vanskelige saker, skriver Alan Krill

Skandale! Et brev fra NTNU på nynorsk hadde hele 29 rettskrivningsfeil. Nå vurderes det tiltak for å forbedre nynorsk kunnskaper. Mer undervisningstid kunne avsettes til nynorsk, både for skolebarn og for universitetsansatte.

Men tid er det lite av. Kanskje ved å bruke enda mindre tid på undervisning av norsk litteratur, kunne elevene øve seg mer med nynorsk rettskrivning.

Andre tiltak kan vurderes.

Utenlandske filmer og fjernsynsprogram kunne tekstes med fete bokstaver på begge språk samtidig, for eksempel med bokmåls-tekst nederst på skjermen og nynorsk tekst øverst.

Dette vil fungere som en liten påminnelse om at Norge ikke har bare ett verdensspråk å ta vare på. Universitetsansatte blir minnet om dette når de skriver eksamensoppgaver og brev både på bokmål og på nynorsk.

Når det gjelder fremmedspråkundervisning (altså utenom norsk sidemål), lurer jeg på når skolene vil begynne å undervise rettskrivning i svensk og dansk, våre nærmeste nabospråk. Og hva med engelsk, språket som nå truer norsk og er stadig mer popu-

lært? For å gi engelskundervisning litt av den ulempen norskundervisningen har, kunne skoleundervisning rettskrivning både på britisk og på amerikansk. En setning som «*We criticise colourless travellers*» er jo britisk, og «*We criticize colorless travelers*» er amerikansk. Dette vil også ta mer tid å undervise, men skolene kunne droppe tysk- og franskundervisning totalt for å dekke disse to engelske språk.

Språkpolitikk er ikke lett. Undervisningstiden er begrenset, og da gjelder det å prioritere riktig.

Allan Krill
Professor ved Institutt for geologi og bergteknikk

Spørsmål til rektorkandidatane

Eg har eitt lite spørsmål til rektorkandidatane.

Som kjent har universitetet vårt eit svært misvisande namn. Namnet usynleggjer mange fagmiljø, og fører stendig til mistydingar om kompetansen ved universitetet, særleg når ein har kontakt med ikkje-akademiske miljø i Noreg eller akademiske miljø i utlandet. Enklare vert det heller ikkje av at den nye kompetanse-katalogen for universitetet ekskluderer humanistiske og

samfunnsvitskaplege fag, trass i at det finst fagmiljø på Dragvoll som er i verdstoppen på sine felt.

Spørsmålet er: Kva konkret vil kandidatane gjera for å profilera universitetet i Trondheim som eit humanistisk og samfunnsvitskapleg universitet, med gode fagmiljø som ikkje på noko vis er underordna dei tekniske og naturvitskaplege faga?

Jardar Eggesbø Abrahamsen
Lingvistisk institutt

GUS sine arbeidsoppgaver

Øyvind Strand mener at det er mange gode grunner for å beholde Gradsutvalget for sivilingeniørutdanningen (GUS).

Jeg har lagt merke til at det i flere sammenhenger er blitt satt spørsmålsteget ved viktigheten av en sterk gradsforvaltning for sivilingeniørutdanningen. Det har til og med blitt etterfulgt av humring og latter. Da føler jeg at det er stor grunn til bekymring. Hvem skal kvalitetssikre dette studiet inn i ny fakultets- og instituttstruktur? Derfor ønsker jeg som studentrepresentant i GUS å påpeke noen elementer i forhold til hva GUS har av utfordringer og oppgaver i dag.

Utfordringer. Siving.-studiet er i utgangspunktet et tverrfaglig studium. Når man «lager» en siving., legger man «stein på stein». Forstått som at man bygger opp en studieplan med 2,5 vekttallsfag fra forskjellige miljøer og fakulteter og setter det sammen til en helhet.

Teknologien er i stadig forandring, og det innebærer et krav om å være oppdatert. Som ferdig utdannet siving. er det mange av oss som ikke får jobb innenfor akkurat den linjen vi valgte i studiet. Dermed er det viktig at man har et godt grunnlag av allmenngyldige fag. Det er på mange måter disse allmenngyldige fagene (eks: matte og fysikk) som definerer en siving., da de gjør oss i stand til å kunne gå fra et spesialisert fagfelt til et annet uten større problemer. Et av spørsmålene er hvor mye man skal vektlegge akkurat disse fagene kontra ingeniør- og ikke teknologiske fag. Her er det store interesse-motsetninger mellom forskjellige fagmiljøer, næringsliv og samfunn. Likevel må disse interessene kunne settes sammen og ivaretas innenfor én utdanning.

Å følge opp at det ikke blir en senkning av kompetansenivået til de ferdige kandidatene over tid, er en stor utfordring. Flere linjer har opplevd at det har blitt vanskeligere å få fylt opp studieplassene, og dermed har også det intellektuelle nivået på studentene sunket. Hvordan skal man da kvalitetssikre de forskjellige studieprogrammene?

Oppgaver. Den viktigste oppgaven, slik jeg ser det, er å ivareta helheten på siving.-studiet. For å oppnå helhet og langsiktighet, er det viktig å fristille seg fra egne særinteresser, samt se sakene fra flere sider. Det er lettere å gjøre dette dersom man ikke er valgt til å representere nettopp en slik særinteresse, men er utpekt på generelt grunnlag.

Som nasjonalt ansvarlig for siving.-utdanningen blir det også mye representasjonsreiser på GUS-lederen. Faktisk bruker han opptil 50 prosent sin arbeidstid på dette. Det er i disse sammenhengene at man ser teknologiutdanningen i en større sammenheng, nasjonalt og internasjonalt.

Før studieplanene skal godkjennes, sørger GUS for at intensjonene med studiet blir fulgt opp. Her er det mange hensyn som må tas. Noen pålegg kommer fra Kollegiet, andre kommer fra departementet. Av og til er det fagmiljøene selv som tar initiativ til endringer som berører mange på tvers av fakultets-tilhørighet, og kanskje setter presedens i andre saker. Når mange studieprogrammer skal koordineres, er det klart at det blir ganske mange politiske føringer i de avveiningene man

må ta. Dagens forvaltningsorgan er dermed både et strategiorgan og et arbeidsutvalg.

Så hvorfor ler man av GUS? Slik GUS er forankret i dag, er vårt bindeledd til fakultetene og den enkelte vitenskapelige ansatte, todelt. Rent administrativt forankres GUS til administrasjonen og Studieavdelingen, mens den strategiske delen går via rektoratet til kollegiet og NTNUs ledelseslinje. Slik jeg har forstått det, har det vært svak kobling mellom rektoratet og GUS. Det har heller ikke vært noen god kontakt mellom GUS og siving.-dekanene. GUS har potensialet i seg for å være et bindeledd mellom mange sprikende interesser, men det forutsetter at man stopper opp å hører på det vi kommer fram til, og samarbeider i debatten på alle nivå.

Administrasjonen har ofte ikke hatt forståelse for siving.-studiets egenart. Dermed har siving.-studentene noen ganger blitt behandlet som frie studenter. Men det er forskjell. Rundt siving.-studiet er det en tradisjon og en kultur som er vesentlig forskjellig fra frie studier. Dette er ikke noe trussel mot de frie studier, men en egenart jeg mener man bør ta vare på.

Hva nå? Det som er viktig for gradsforvaltningen nå, inn i ny fakultets- og instituttstruktur, er at den blir tatt på alvor av ledelsen. Jeg kan ikke se for meg at dekanene har mye tid å bruke på gradsforvaltningsarbeid, når de i tillegg skal innføre ny organisasjonsstruktur. Det er også viktig at de som skal forholde seg til utvikling av graden, må stå fritt fra valgte verv. De som skal forvalte graden bør også, slik jeg ser det, hovedsakelig være vitenskapelig ansatte, men med to studenter og eventuelt en ekstern representant. Organet bør knyttes til et sekretariat som er forankret i Studieavdelingen.

En siste sak som jeg ser som viktig, er at siving.-studiet fortsatt må bli godt representert både her hjemme på hjerget og i utlandet. Dette gjøres best dersom én person får ansvaret. Denne personen må være en vitenskapelig ansatt, og en som kan bruke mye tid på dette, slik at man kan se de store linjene i utviklingen.

Uansett, det viktigste er at de med ansvar for gradsforvaltningen blir hørt og lyttet til og har en reell påvirkningskraft.

Øyvind Strand
studentrepresentant i GUS

Organisering av tverrfaglighet

Kathrine Skretting og Ingvald Strømmen svarer på et spørsmål fra Tore Syversen i forrige avis.

Tore Syversen kritiserer oss for at vi ikke har gått inn på organisatoriske løsninger for tverrfaglighet på NTNU. I vårt svar til Tore Jørgensen på nett-spørretjenesten, konsentrerte vi oss om innholdsmessige forhold. Vi synes at *hva* det er viktig å gjøre nå, for å videreutvikle tverrfagligheten, er det overordnede spørsmålet. Spørsmålet om hvordan vi skal organisere denne virksomheten, kommer i neste runde. Men vi takker Tore Syvertsen for et par gode ideer,

som vi virkelig vil gripe fatt i, hvis vi blir det nye rektoratet.

Vi tenker først og fremst på dette med at ansatte lettvin og greit bør kunne flytte sin arbeidsplass til en annen del av universitetet for en periode, i forbindelse med tverrfaglig prosjektarbeid eller liknende. I likhet med Tore Syvertsen regner vi også med at når «pengene følger studenten»-prinsippet er på plass, blir det enklere å bygge opp tverrfaglige grupper av doktorgrads- og hovedfagsstudenter. I dag er for eksempel mange doktorgradsstudenter med molekylærbiologiske prosjekter samlet på Det medisinske fakultet, enten de nå skal avlegge dr. scient., dr. ing., eller dr. med., uten at fakultetet kompenseres økonomisk for dette. Ny finansieringsordning etter Stortingsmelding 27 vil legge grunnlaget for bedre ordninger her. Vi tror

for øvrig også at når vi får en norsk doktorgrad, *philosophiae doctor*, vil dette virke positivt i forhold til tverrfaglig samarbeid på doktorgradsnivå. Her tok NTNU et tidlig initiativ, som andre etter hvert har sluttet seg til.

Noen ordninger for tverrfaglighet er imidlertid på plass per i dag på NTNU, og de fungerer. Studieprogrammene, som Energi og miljø, Industriell økologi og Medier og kommunikasjon har sine vertsfakultet og sine programstyrer. Interessant faglig aktivitet finner sted i samarbeid mellom ulike miljøer, og så vidt vi kjenner til, setter studentene pris på å få en utdanning som er ny og original, og kanskje ikke finnes andre steder i Norge. Når vi nå begynner å få noen erfaringer med å organisere tverrfaglige studieprogrammer, må det vurderes om den modellen vi

har er god nok. En evaluering vil vise om det for eksempel eksisterer problemer i forholdet mellom programstyrets vedtak og de ulike involverte fakultetenes vedtak. I hvor stor grad er programstyrene faktiske *styrer*, med muligheter til å sette i verk de vedtakene som fattes? I hvor stor grad er de i realiteten kun rådgivende for fakultets- og instituttstyrene? Hvilke ordninger vil gi de beste beslutningsstrukturene i forhold til tverrfaglige studieprogrammer?

Som rektorat er vi innstilt på å bidra til at vi har en mangesidig og godt organisert tverrfaglig virksomhet ved NTNU. Fordelen med NTNUs program for tverrfaglig forskning, som Tore Syversen avslører en viss skepsis overfor, er at det først og fremst fokuserer på tverrfaglig grunnforskning, og støtter frie, forskerinitierte prosjekter. At vi også har

et slikt program, bidrar til å øke spennet i NTNUs tverrfaglige aktivitet. Vi har nemlig flere satsinger av mer anvendt karakter, hvor vi i tett samarbeid med næringslivskontakter tenker i verdikjeder og resultater for bedriftene og ikke bare i disipliner. Siden det tverrfaglige er en av NTNUs hovedmålsettinger, er det bra å ha aktiviteter som fordeles seg ulikt på kontinuumet mellom grunnforskning og anvendt forskning.

Når det gjelder tverrfaglighet på NTNU, har vi gode muligheter til å utvikle oss videre i spennende og nyskapende retninger. Blir vi det nye rektoratet, ser vi fram til det videre arbeidet med tverrfagligheten, både innholdsmessig og organisatorisk.

Kathrine Skretting og Ingvald Strømmen

NTNU-profil, kompetanse og læringsmiljø

Julie Feilberg og Eivind Hiis Hauge peker ut seks faktorer som bør prege NTNUs profil i samfunnet.

På det første valgmøtet i høst innledet Arild Underdal med å gi sitt perspektiv på strategiske utfordringer for NTNU. Han pekte på at det at NTNU har en tydelig profil, bidrar til å markere faglighet. Men han føyer samtidig til at det er en utfordring for NTNU å unngå at profilen bare er knyttet til at «noen fag er mer profilert enn andre». Etter hans mening må NTNU finne en plattform og en selvforståelse som også har integrasjon i seg. Dette er et synspunkt vi deler med Underdal. Når det gjelder NTNU som lærested, betyr det etter vår mening at NTNU må få en profil som synliggjør utdanninger fra hele NTNU som kvalitativt forskjellig fra tilsvarende utdanninger fra andre universiteter og høyskoler. Og det må gjelde enten den graden studentene går ut med, er fra SVT, HF, Medisin eller et av Gløshaugen-fakultetene.

Vi må altså profilere oss ut over og i tillegg til hovedprofilen, og denne profilen må bestå av noe som er felles for alle studieretninger. Så er spørsmålet: hva kunne en slik felles NTNU-profil tenkes å inneholde?

Solid fagutdannelse og nogo attåt. Først og fremst, – og viktigst – skal NTNU-profilen inneholde en solid fagutdannelse, – uansett hvilket fag eller studieretning eller fakultet studenten kommer fra. NTNU-profilen skal borge for kvalitet over hele linjen. Dernest må den ha et faglig innhold som speiler kompetansebehov i dagens og morgendagens samfunn. Dette er et svært viktig poeng, og ikke minst nå når NTNU skal utvikle bachelor og mastergradstilbud. Hvilken type kompetanse er det samfunnet – og dermed studentene – vil trenge på ulike sektorer i framtida, og på hvilken

måte skal dette avspeiles i utdanningsstilbudet ved NTNU?

Noen av de ferdighetene samfunn og næringsliv spør etter i dag – i tillegg til solid fagkunnskap – er evne til prosjektsamarbeid, kreativitet, forestillings-evne og evne til livslang læring. Og det svaret som gis, er i mange sammenhenger «P-basert læring», der «P» står for prosjekt-, problem- eller produkt-, og læring står for læringsformer med et stort innslag av samarbeid, dialog, fleksibilitet og metaling. Det gjør at vi kaster fram følgende forslag til mulige elementer i NTNU-profilen:

- Større IKT-kompetanse. Det ville både være naturlig og ønskelig at NTNU-studenter har stor kompetanse med hensyn til bruk (og meta-perspektiver på) informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Det vil vi få til ved at denne teknologien integreres på en meningsfylt måte i alle studier. Konkret kunne vi i forhold til ex.phil. og ex.fac. for eksempel tenke oss at oppgaver skal løses og leveres ved hjelp av moderne nettbaserte samarbeidsverktøy, slik at erfaring med systemer for nettbasert læring kan komme inn med «morsmelken». Bruk av nettbaserte samarbeidsverktøy bør generelt etter hvert gjennomsyre deler av alle studier ved NTNU og hele studieforløpet.

- Større erfaring med prosjekt og problembasert læring underveis i studiet, med oppstart allerede første året og med et fokus på gruppeprosesser parallelt med den faglige prosessen.

- Samfunns- og næringsliv som partnere på NTNUs læringsarena på alle deler av NTNU. Fra et læringsynspunkt er det ønskelig å integrere problemstillinger fra «virkeligheten» i læringsprosessen slik at en får et samspill mellom teori og praksis. NTNU bør utvikle en kontakt med det lokale samfunns- og næringsliv med tanke på å finne fram til fruktbare problemstillinger som kan knyttes til konkrete læringsmål, – også i de frie studiene. Denne typen

kontakt vil samtidig kunne fylle to andre funksjoner, nemlig å synliggjøre kompetanse (hos NTNU-studentene) og kompetansebehov (hos eksterne aktører), og å knytte en bredere kontakt mellom NTNU og det lokale næringsliv. Eksempler på eksterne aktører kunne for eksempel være Adresseavisen, Utdanningsdirektøren i Sør-Trøndelag, Statoil eller Gjensidige, bare for å nevne noen muligheter.

- Større erfaring med sektorovergrepene problemstillinger. Det ligger store muligheter for perspektivering av egen kunnskap, og for idégenerering og kreativitet i det å bruke faget sitt på problemstillinger som også berøres av andre fag og kunnskapsområder. NTNU er i gang med å prøve ut gruppesamarbeid med utgangspunkt i sektorovergrepene problemstillinger i fjerde årskurs i sivilingenjører i Team. Det er et stort og spennende eksperiment som ennå lider av en del barnesykommer, men tenkningen bak det er viktig og riktig, og på sikt bør det etter vår mening omfatte studenter fra alle fakulteter.

- Større eksponering i forhold til forskning og utdanning internasjonalt. NTNU må både

vende seg mer mot omverdenen og åpne seg mer for omverdenen. For de frie studienes vedkommende betyr dette konkret at NTNUs ledelse i første omgang må arbeide for å gjøre muligheten for et eller flere semestre utlandet mer synlig, mer oversiktlig og lettere tilgjengelig for studentene. En viktig del av internasjonaliseringen er at vi åpner dørene for lærerkrefter og studenter fra andre deler av verden. Et konkret virkemiddel i forhold til begge disse kategoriene er at vi setter inn ressurser på å utvikle og tilby undervisning på engelsk i studietilbud der dette er naturlig, og at vi utvider kapasiteten og tilbudet av kurs i norsk språk og kultur.

- Et mangfoldig læringsmiljø. Problembasert læring og bruk av infomasjons- og kommunikasjonsteknologi er, slik vi har skissert ovenfor, viktig, men det er ikke alt som skal til for å utvikle et godt læringsmiljø. PBL vil være nyttig i forhold til mange læringsmål, men ikke i forhold til alle. Vi vet også at implementering av ny teknologi i læringsmiljøet ikke i seg selv noen garanti for bedre læring hvis det ikke utvikles ny didaktikk, ny kompetanse og nye samspillsnormer i tilknytning til teknologien. Kompetanse i ett gitt fag

omfatter som regel mange typer av kunnskap og ferdigheter. Både forskning og erfaring viser at læring optimaliseres hvis formidlings- og arbeidsform er tilpasset det konkrete læringsmålet. Det er derfor viktig at læringsmiljøet totalt sett representerer en balansert variasjon av arbeidsformer. NTNUs læringsmiljø bør derfor avspeile et mangfold av læringsformer i alle fag, og med tilhørende evalueringsformer tilpasset læringsmålene.

Uansett det eksakte innholdet i profilen, må vi realisere en profil som gjør oss spesielt synlige og attraktive for nye studenter, og for utdannings- og forskningssamarbeid med skolesektor, helsesektor, næringsliv, kultursektor og forvaltning. I første omgang er det etter vår mening spesielt viktig at kompetansen også i de allmennvitenskapelige miljøene blir synliggjort, framhevet og koblet med eksterne aktører. I dag er denne delen av NTNU etter vårt syn ikke synlig nok.

Julie Feilberg og Eivind Hiis Hauge

Parkeringshus i Dødens Dal

Nils Holte foreslår at øverste platå brukes til p-hus i flere etasjer.

Jeg leste med interesse forslaget fra Asbjørn Sæbø i Universitetsavisen nr. 12 om å bygge parkeringshus i Dødens Dal. Jeg har selv tenkt på det samme, men det kan gjøres vesentlig enklere enn i Sæbøs forslag som innebærer omfattende tunnelbygging. Mitt forslag er også enklere og sannsynligvis billigere enn forslaget fra O.T. Blindheim AS om å bygge fjellhall

under Strindveien, som omtalt i Universitetsavisen nr. 13.

Dødens Dal består av to platåer. Det nederste benyttes intensivt til både fotball og sandvolleyball og må for all del ikke berøres. Det øverste (nærmest Geologi) var tidligere ishockeybane og har i den senere tid bare blitt benyttet som skotthyllbane. Utnyttelsen av denne delen av Dødens dal har i årevis vært meget beskjeden. Selv som gammel NTH'er synes jeg det vil være riktig av idrettsinteressene å oppgi denne øvre delen.

På dette øverste platået i Dødens Dal kan det bygges et parkeringshus i for eksempel 7 etasjer. Toppetasjen kan legges

omtrent på samme nivå som toppen av Geologibygget. Detaljene overlates til arkitekter og planleggere. Det ligger vel til rette for innkjørsel i midterste etasje med ei bru som går direkte inn fra Høgskoleringen, slik at bygget på en effektiv måte kan fylles opp både oppover og nedover i etasjene. Dette bygget vil ha meget gunstig beliggenhet for de aller fleste som jobber på Gløshaugen. Sammen med den store parkeringsplassen i Hesthagen vil parkeringshuset kunne gi en rimelig og hensiktsmessig dekning av store deler av parkeringsbehovet på Gløshaugen.

Nils Holte

Kritikken av Forskningsrådet

En grusom salve blir Forskningsrådet til del i Universitetsavisa 20. september. Man etterlyser strategi, men kritiserer satsingen på forskningsprogrammer og kontakten mellom forskningsråd og politiske myndigheter. Det er blant annet ved å kommunisere med politiske miljøer at Forskningsrådet kan utløse midler til forskning. Prisen er ofte forskningsprogram. Anders Todal Jenssen har imidlertid et viktig poeng når han påpeker at grunnforskningen taper dersom forskningen i for stor grad er styrt av politikernes dagsorden, der man ofte vil ha raske og konkrete svar på samfunnsmessige problemer.

Det er svært viktig å forsvare *grunnforskningen*, dvs forskning som utføres uten formulerte anvendelsesmål. Spesielt blir det viktig nå når forskningens instrumentelle muligheter er så store, når forventningene om umiddelbar nytte formuleres stadig tydeligere og når innovasjon er honnørord. Det er dem som mener at Forskningsrådet bør prioritere utviklingen av en norsk innovasjonspolitik for næringslivet sterkere. Hvis for mye av forskningsmidlene fordeles med krav til umiddelbar nytte i snever forstand, vil dette

være en trussel mot forskningens langsiktige og nyskapende potensial. Langsiktig grunnforskning er viktig for kvalitet i forskning. Det er også viktig å sørge for *bredde* i grunnforskningen, slik regjeringens forskningspolitikk slår fast. *Forskningsmeldingen* gir *hovedprioritering* til arbeidet med å styrke den langsiktige og grunnleggende forskningen. I tillegg prioriteres fire tematiske områder. Avkastningen av Forskningsfondet skal komme langsiktig grunnleggende forskning i kunnskapsallmenningen og grunnforskning innenfor de tematiske prioriterte områdene til gode. I det nylig framlagte Statsbudsjettet bekrefter regjeringen prioriteringen av generell, langsiktig grunnleggende forskning. Dette er det viktig å holde fast ved. For det er ikke til å legge skjul på at det er en spenning mellom satsingen på generell grunnforskning på den ene siden og forskning knyttet til temaområdene på den andre, også innad i Forskningsrådet. Kultur og samfunn har lagt stor vekt på å fremme grunnforskningen og sett det som en oppgave å sørge for at midlene fra Forskningsfondet tilfaller grunnforskningen også *utenfor* de fire prioriterte

tematiske områdene. I de siste årene har da også Forskningsfondet bidratt til å styrke grunnforskningen på våre områder. Hva som vil skje dersom årets forslag til statsbudsjett blir fulgt, er mer usikkert. Det er lagt føringer på fondfordelingen som i første rekke vil komme teknisk-naturvitenskapelige miljøer til gode, og Forskningsrådet gis mindre handlingsrom.

Det er ikke alltid enkelt å skille mellom grunnforskning og annen forskning. Også forskning innenfor såkalt handlingsrettede programmer bidrar til langsiktig kunnskapsutvikling. Men man skal ikke underslå at det er en stor utfordring å sikre tilstrekkelig volum på den langsiktige og teoretisk ambisiøse samfunnsvitenskapelige forskningen i handlingsrettede programmer. Forskningsrådet kan her spille en viss, men begrenset, rolle ved å supplere midlene fra sektordepartementene med frie midler for å styrke grunnforskningens gevinsten. I Kultur og samfunn er vi for tiden også inne i en prosess for å utvikle enkelte tematiske satsingsområder. Det kan være ett virkemiddel for å få finansiert mer langsiktige satsinger, med bedre muligheter for kompetansebygging.

Programforskningen blir ofte kritisert, også i Universitetsavisas enquete. Men problemstillingen «fri forskning» eller programforskning er for enkel. Programmer etableres med ulike formål og gjennom forskjellige prosesser. Grunnforskningsprogrammer er forskerinitierte satsinger. Programsatsing kan være motivert av ønsket om å utvikle felt som er dårlig institusjonelt forankret, som kvinne- og kjønnsforskning, eller av behovet for kunnskapsmessig beredskap i forhold til aktuelle samfunnsspørsmål, som i tilfellet med innvandrings- og migrasjonsforskning og IKT. Forskningsmiljøene kan gis stor frihet til selv å identifisere temaer og programstillinger, også innenfor handlingsrettede programmer, slik den nye satsingen på arbeidslivsforskning viser. Det såkalte sektorprinsippet, der departementene bevilger øremerkede programmidler, utgjør en viktig finansieringskilde for samfunnsvitenskapelig forskning. Pengene ville ikke ha gått til «frie» enkeltprosjekter, ofte ikke til forskning overhodet, dersom de ikke var blitt kanalisert inn i forskningsprogrammer. Sektorprinsippet har åpenbare ulemper, men også fordeler. Det

opparbeider interesse for forskning i departementene, fremmer bruk av forskning for politiske formål og utløser midler. Jeg mener derfor at Forskningsrådet *skal* spille en aktiv rolle i å få til slik forskningsfinansiering. Målet må være at den også skal komme humanistisk forskning til del. Ikke bare fordi det vil kunne gi noen flere penger til humanistisk forskning, men fordi mange av dagens utfordringer krever humanistiske forskningsperspektiver. Det må være blant Forskningsrådets oppgaver å tydeliggjøre forskningens tilbud til samfunnet, identifisere ulike forskningsbehov og få forskning finansiert. Kultur og samfunn har i senere år prioritert fri prosjektstøtte sterkere. Når programforskningen utgjør en så stor andel av den samlede samfunnsvitenskapelige forskningen, er det fordi de øremerkede departementsmidlene er så betydelige. Det er mange penger til samfunnsvitenskapelig forskning, som målt i forskerårsverk var det største fagområdet i Norge iflg. *Forskningspolitikk 1/2001*.

Kari Melby
Leder, Områdestyret for
Kultur og samfunn, NFR

Diskriminerende opptaksregler til doktorgrad

NTNU stenger ute fremragende forskertalenter fra enkelte deler av verden, mener Richard Sliwka.

NTNUs doktorgradsregler krever for adgang til de fleste doktorgradsstudier;

1. Gjennomsnittskarakter må være minst 2.5.
2. Søkere uten norsk, nordisk, amerikansk, australsk engelsk, irsk, kanadisk eller newzealandsk pass må dokumentere engelskkunnskaper, i de fleste tilfeller med en test, f.eks. TOEFL, MELAB, IELTS.

Diskriminerende. Norsk er ikke et stort språk i europeisk og global sammenheng og har nesten ingen betydning for det vitenskapelige samfunn. Det kan derfor ikke forventes at utenlandske doktorgradskandidater ved NTNU snakker norsk.

Tanken med å kreve en viss gjennomsnittskarakter, er at studenter med karakter lavere enn 2.5 sannsynligvis vil ha vanskeligheter med å gjennomføre et doktorgradsstudium. Engelskkunnskaper er også ansett som en forutsetning for å klare et dr. ing.- eller dr. scient.-studium. Uten engelskkunnskaper nekter NTNU vitenskapelig sett meget kvalifiserte utlendinger, adgang til doktorgradsstudier. Engelsk brukes som et avgjørende seleksjonskriterium for utenlandske søkere ved NTNUs internasjonale seksjon. Dette kriterium kunne være godt hvis det fantes en klar sammenheng mellom engelskkunnskaper og fremgang under doktorgradsstudier. Allerede for mange år siden visste man at det bare finnes en moderat korrelasjon mellom

TOEFL-, MELAB-, IELTS-resultater og akademisk fremgang. Testpsykologer mener derfor at man bør slutte å bruke spåkestester som opptakskriterium.

Kostbare tester. TOEFL er utarbeidet for studenter i USA, ikke for doktorgradskandidater i Norge. Hvilken nytte har en utenlandsk doktorgradskandidat i Trondheim av dokumenterte engelskkunnskaper ment for studier og levekår i Omaha, Laramie eller Fairbanks?

Nei til norsk. Ja til engelsk! Den franske studenten C. kommer til Norge som Erasmus-student. Han lærer seg fort norsk. Til og med hovedoppgaven skriver han på norsk. C. planlegger å fortsette med doktorgradsstudier ved NTNU og prøvehører på noen doktorgradsforelesninger, som gis på norsk. C. søker om opptak til doktorgradsstudier og blir nå konfrontert med det absurde engelskkravet. «English only» er fullstendig i strid med den opplevde realiteten: C. har gjort alt på norsk, ved NTNU og i dagligliv i Trondheim, men han får absolutt ingen kreditt for det. Nei til norsk, ja til engelsk! Ingen engelsk, ingen dr.

Hva er egentlig mening med «English only» for doktorgradsstudier? Doktorgradsreglementet tillater dansk, engelsk, fransk, norsk, svensk og tysk som språk i avhandlingen. Andre språk kan brukes etter søknad. Hvorfor skal en tysk dr. gradskandidat påvise engelskkunnskaper på TOEFL 170-nivå? For bedre å kunne kommunisere med sin sveitsiske NTNU-veileder? Doktorgradskandidater ved NTNU kan kommunisere med sine veiledere på mange språk, f.eks. på bulgarsk, fransk, gresk, iransk, italiensk, kinesisk, neder-

landsk, polsk, rumensk, russisk, serbisk, tyrkisk, tysk, urdu.

Puertorikanere har en fordel... Engelskkunnskaper til lesing av engelskspråklig faglitteratur er selvfølgelig viktig. De fleste doktorgradskandidater vil ha slike kunnskaper, uansett hvor de kommer fra. Unntatt er studenter fra land som avsperrer seg fra engelsk. Puerto Rico har siden 1898 vært en amerikansk koloni. Mer enn 100 års lingvistisk press har vært nokså nytteløst. Universiteter på Puerto Rico underviser på spansk, puertorikanernes engelsknivå er lavt. Likevel, en student fra Puerto Rico med ingen eller minimal kunnskaper i engelsk, kan tas opp som doktorgradskandidat ved NTNU. Puerto-rikaneren har nemlig et amerikansk pass. For NTNU kan prinsipielt alle med amerikansk pass engelsk. Faktisk viten teller ikke.

Sjanseløse ved NTNU. GM får ikke adgang til doktorgradsstudier. GM snakker perfekt

engelsk. Hans morsmål er engelsk, hans mor er irsk. GM har ikke lært engelsk på skolen og han har derfor ingen papirer på sine engelskferdigheter. Ved NTNU vil GM bli nektet adgang til doktorgradsstudier. GM er Guglielmo Marconi, nobelprisvinner i fysikk.

CVR har avsluttet sine BA- og MS-studier i fysikk ved et engelskspråklig universitet med «highest distinction». NTNU vil ikke godta CVRs perfekte engelskkunnskaper. CVR kommer fra India. Indisk engelsk aksepteres ikke ved NTNU. CVR er Chandrasekhara Venkata Raman, nobelprisvinner i fysikk. Hvis Raman hadde kommet til NTNU før 15.8.1947 så hadde han fått adgang til dr.gradsstudier, for på denne tiden var India en del av England. Doktorgradskandidater med engelsk pass trenger ikke å påvise engelskkunnskaper. Siden 16.8.47 er India indisk. NTNU-administrasjonen har bestemt at indisk engelsk ikke er godt nok.

Det sies at AE var en tung-

nem elev i skolen. Han klarte likevel å gjennomføre et fysikkstudium ved ETH i Zürich. Ville AE har bestått TOEFL? AE er dyslektiker og ville neppe oppnådd TOEFL 170, da engelsk er et av språkene dyslektikere har størst problemer med. AE ville derfor ikke blitt tatt opp til doktorgradsstudier ved NTNU. AE er Albert Einstein. Senere ble AE amerikansk statsborger, og kunne derfor, 61 år gammel, tatt doktorgraden ved NTNU uten å påvise engelskkunnskaper.

Evaluering av språkkunnskaper for doktorgradskandidater burde ikke være en oppgave for NTNU-administrasjonen. Det bør være veilederen som avgjør hvilket språknivå doktorgradskandidater skal ha.

Hvor mange GMs og CVRs har ikke fått adgang til dr.gradsstudier på grunn av NTNUs meningsløse «English only»-krav? Hvor lenge vil NTNU fortsette å avvise doktorgradskandidater som AE?

Richard Sliwka
hrs@nvg.ntnu.no

Var vi på det samme møtet?

For å si det rett ut ble jeg ganske irritert over Tore Oksholens reportasje fra valgmøtet på Dragvoll (Innsida 11.10.). Etter min mening er referatet både surt og partisk.

Oksholens sammendrag er som følger: «*Eit åttitalls tilhøyrarar på eit blodfattigt møte*». Jeg går ut fra at antallet er noenlunde korrekt, men med det auditoriet som var valgt, fikk en ikke inntrykk av at oppslutningen var så dårlig. Og spørsmålene til rektorkandidatene sto fortsatt i kø da møtet ble avsluttet litt etter planen! Valgkomiteens opplegg med kandidatene til kollegiet

som panel var også god. De fire kandidatene til rektoratet er etter min mening både flinke og interessante. En takk til dere alle for at dere har meldt dere til verv som kan virke så utakknemlige!

Reportasjen på Innsida 11.10. virker selvfølgelig ikke appetittvekkende for det neste (og siste) valgmøtet der fokus settes på NTNU som utdanningsinstitusjon. Infoavdelingen oppfordres herved til tiltak for å **høyne** interessen for valget!

Så mye om det sure, og over til det partiske. Bare Skretting siteres og nevnes i overskrift og ingress. Hiis Hauge får senere

denne omtalen: «*Då Hiis Hauge fekk ordet nytta han høvet til å driva litt reklame for seg sjølv. – Internasjonalt nettverk av kolleger, som har gitt meg et nettverk som er viktig for ein rektor å ha*». Tonen er etter min mening unødvendig sleivete og respektløs. Da Hiis Hauge-teamet på det første valgmøtet på Gløshaugen valgte «ikke å bruke tid på seg sjølv», men henviste til CV-er på nettet, resulterte dette i noe kritikk. Følgelig var det naturlig å starte med en presentasjon denne gangen!

Kari Hag

NTNUs instituttstrategi: – et svarteperspill?

Knut H. Sørensen spør rektorkandidatene om hvordan de mener at de nye, store instituttene skal organiseres og hvordan ledere skal rekrutteres.

NTNU er i dag inne i den mest intensive reformperiode som noe norsk universitet har opplevd. I løpet av kort tid skal vi gjennomføre en betydelig organisatorisk omstrukturering i form av sammenslåing av fakulteter og institutter, samtidig som vi skal følge opp den såkalte kvalitetsreformen som innebærer krav om radikale endringer i studieopplegg og instituttorganisasjon. Hoveddelen av dette skal realiseres på instituttnivå. Dette gjør det nærliggende å utfordre rektorkandidatene på deres syn på NTNUs instituttstrategi.

Få og rette linjer. Bakgrunnen for spørsmålet er enkel. De organisatoriske endringene som er under gjennomføring, gjenspeiler i hovedsak en organisasjonsetetisk ideologi med preferanse for få og rette linjer. Færre fakultet, færre institutt og avvikling av flest mulig stabsfunksjoner gjenspeiler dette. Organisasjonsetetikken stopper imidlertid ved instituttene. Prisen vi skal betale for et «handlekraftig» NTNU, er store og til dels faglig heterogene og amorf institutter. Mens rektor og dekanene i det nye NTNU kan nøye seg med å forholde seg til fire–sju underordnede ledd, risikerer instituttlederne å måtte forholde seg til 70–80. For notatet som ligger under Kollegiets beslutning, er helt klart på at det ikke skal skje noen formell organisering under instituttnivået. Et fjerde nivå er «(p)rinsipielt ikke

ønskelig, idet det kan øke avstanden mellom fagmiljøer og sentral ledelse, samt at etablering av flere nivåer kan virke generelt byråkratiserende».

Dette er etter min oppfatning ikke noe annet enn et svarteperspill der instituttlederne får svarteper. Notatet er formodentlig skrevet av en person som ikke har satt sine ben på et institutt på lang tid, og som er uten innsikt i de praktiske utfordringene som instituttdrift medfører. Resultatet av denne tenkningen er enten at instituttlederne vil få en umulig Herkules-oppgave, eller at de blir avhengig av å lage løsninger bak ryggen på universitetsledelsen. Ingen kan drive et institutt etter de mål som er satt for dette i «kvalitetsreformen» og Orgut, uten en eller annen form for stabil organisering på et fjerde nivå.

Får vi et nivå fire? Så langt har rektorkandidatene profilert seg noe ulikt i organisatoriske spørsmål. Hiis Hauge og Feilberg har prioritert toppnivået med sitt utspill om viserektorer. Skretting og Strømmen har, på en lovende måte, sagt at de vil fremme en utvikling av faggrupper. De har imidlertid ikke sagt noe om hvordan, og dermed er vi like langt. Så hva mener man?

Spørsmålet skal forstås riktig. Det er etter min mening gode grunner for å foreslå færre fakultet og institutt for å styrke samhandlingen mellom nivå 1/2 og nivå 2/3. Så dette er ingen oppfordring om å angre seg, det er et reelt spørsmål om hva man vil gjøre for å sikre at de nye og større instituttene faktisk kan fungere. Vil rektorkandidatene bruke ressurser på faggrupper/nivå fire, og i så fall hvor mye og hvordan? Vil faggrupper/nivå fire bli gitt noen form for beslutningsmyndighet eller kan en tenke seg å la instituttstyrene legge opp til en slik delegering?

Det vil i denne sammenheng være nærliggende å forvente at rektorkandidatene hjelper til med å fortolke Kollegiets vedtak om at det skal skapes en ny instituttstruktur som «er mer hensiktsmessig» og «bygger på en faglig bedre inndeling» og som fører til færre institutt (K-sak 65/01, fjerde ledd). Særlig er vi nok mange som er spent på hva rektorkandidatene tror er ment med «faglig bedre inndeling».

Hvordan rekruttere nye ledere? Spørsmålet om instituttstrategi henger intimt sammen med «kvalitetsreformen». Denne reformen har som ett av sine sentrale premisser at de fleste nåværende instituttledere ikke duger. NTNUs nåværende ledelse har sluttet seg til dette synet (men har av gåtefulle årsaker funnet ut at de nåværende ikke særlig dugelige instituttlederne skal få sin funksjonstid forlenget med åtte måneder). Stortinget har bestemt at problemet skal løses ved at instituttlederne skal ansettes, og i kommentarene til høringsutkastet til ny universitetslov presiseres det at instituttlederstillingene skal lyses ut offentlig for å få eksterne søkere.

Hvordan har rektorkandidatene tenkt å håndtere denne situasjonen? Hva skjer ved institutter der «man» velger en velkvalifisert ekstern søker? Blir den avgående instituttleder sagt opp eller finnes det midler til nye ansettelser? Bør i så fall alle NTNU-ansatte la være å søke instituttlederstillingene fordi det er den eneste måten instituttet kan få tilført en stilling? Tror rektorkandidatene at det overhodet finnes velkvalifiserte mennesker som vil finne på å søke en stilling der man risikerer å ha direkte faglig og personalmessig ansvar for 70–80 personer?

Knut H. Sørensen

Et spørsmål om personalpolitikk

En rekke fakulteter er som kjent på vei inn i en omorganiseringsprosess. Slike prosesser er erfaringsmessig vanskelige, spesielt for den delen av det teknisk-administrative personalet som blir direkte berørt. Et argument bak omorganiseringsprosessen var antakelsen om administrative rasjonaliseringsgevinster. I tråd med dette har universitetsledelsen ikke villet garantere jobbsikkerhet, men henviser til bestemmelsene i tjenestemannsloven. Dette har skapt betydelig usikkerhet og frustrasjon hos mange arbeidstakere. Vi tviler ikke på at ledelsen har sitt på det tørre juridisk, men er det *klokt* å gå inn i en vanskelig prosess med så mye usikkerhet? Vår magefølelse er at eventuelle

rasjonaliseringsgevinster er marginale, og vil neppe få effekt før om et par år, når merarbeidet i forbindelse med selve omorganiseringsprosessen er unnagjort. Eventuelle rasjonaliseringsgevinster burde derfor kunne tas ut i forbindelse med naturlig avgang.

Kort sagt: Vi ser ikke poeng et med *ikke* å garantere jobbsikkerhet gjennom denne vanskelige fasen. Kunne dagens prorektor og rektorkandidat forklare oss det?

Eivind Hiis Hauge/
Julie Feilberg

fra biblioteket

I denne spalten vil vi i tida framover gi deg tips og råd om hvordan du får mest glede og nytte av ditt universitetsbibliotek.

Elektroniske tidsskrifter

Lett, raskt og «gratis»

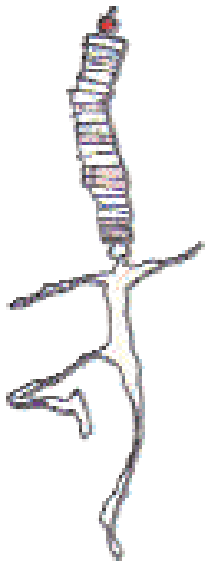
De fleste av UBiTs ca. 3400 elektroniske tidsskrift krever at du er tilkoblet NTNUs nettverk for å få tilgang til fulltekstartiklene. Noen tidsskrifter krever innlogging via passord. I disse tilfellene finnes det en lenke til en passordliste, som bare er tilgjengelig for NTNU-brukere. NTNU oppringt gir også muligheter for å nå de elektroniske tidsskriftene hjemmefra.

Fulltekstartiklene finnes ofte i en nettversjon (html-format) og en utskriftsvennlig versjon (pdf-format). Ønsker du gode utskrifter, er det viktig å bruke pdf-versjonen. Dette filformatet krever imidlertid at du har gratisprogrammet Adobe Acrobat Reader installert på PC'en.

Fordelene med nettversjonen av en artikkel er at den er interaktiv (du kan hoppe mellom ulike deler i artikkelen, for eksempel mellom tekst og referanselista), eller mellom referanselista og en referansedatabase (for å få tilgang til de refererte artikler's abstract o.l.). I tillegg er det mulig å kopiere figurer, tabeller og deler av teksten.

Hvor finner du tidsskriftene? Søk etter elektroniske tidsskrift i Bibsys blir mest effektivt ved at du via toppmenyen på Bibsys-siden velger å søke bare i tidsskrifter. I det nye søkebildet som du da får (figur 1), har du mulighet til å søke opp et bestemt tidsskrift, eventuelt søke opp bare den elektroniske versjonen. Dette søkebildet gir også muligheten for alfabetisk browsing på bokstav. Dette er en god strategi hvis du ønsker å danne deg et bilde av utvalget av elektroniske tidsskrifter.

Når et tidsskrift som finnes i en elektronisk utgave er søkt

opp, vil det i mange tilfeller bli oppgitt ulike lenker til dette tidsskriftet (figur 2).

I slike tilfeller er det viktig å velge den eller de lenkene som det står «UBiT» bak. Det finnes ulike leverandører av de elektroniske utgavene, og brukere ved NTNU har som regel tilgang til bare én av disse.

Noen av UBiTs seksjonsbibliotek har laget skreddersydde lister over elektroniske tidsskrift innen bestemte fagområder. Eksempler på slike lister finnes her:

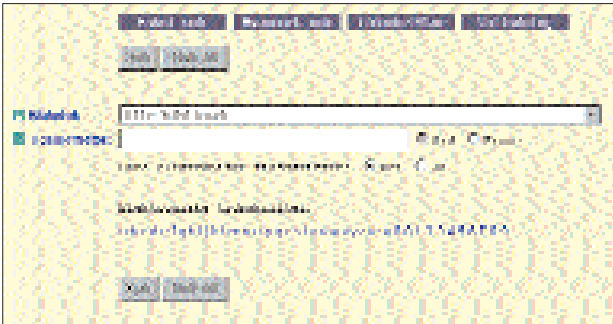
Medisin & helsefag:
<http://www.ub.ntnu.no/mbis/fulltx.php>

Teknologiske fag:
<http://www.ub.ntnu.no/fakbib/gloshaug/fjltjen/ntnufulltekst.htm>

Psykologi, informatikk & matematikk:
<http://www.ub.ntnu.no/fakbib/lade/leftxt.php>

Problemer? Oppstår problemer i forbindelse med åpningen av pdf-filer, kan dette skyldes at Adobe Acrobat Reader ikke er installert på datamaskinen. I en del tilfeller skyldes problemene midlertidig servervedlikehold eller problemer hos leverandøren. Vedvarer problemene, kan det lønne seg å melde fra til ditt lokale bibliotek.

Figur 1: Tidsskriftsøk i Bibsys.

Figur 2: Eksempel på en Bibsyspost for et elektronisk tidsskrift.

Mer humor i Kollegiet!

I løpet av det siste året har jeg vært tilhører på flere Kollegiemøter. Det har slått meg at det er alt for lite humor i dette forumet. Derfor bør humor være en faktor som teller med når nye kollegierepresentanter skal velges. Jeg vil anbefale at teknisk-administrativt personale gir sin stemme til Ole Martin Hansen fra Maskinfakultetet. Han er en innsatsvillig idé-spruter full av humor!

Arne Asphjell

baksida

«NTNU har ein del bygningar som ville vera veleigna som barnehagar. Eit døme er huset som informasjonsavdelinga held til i på Gløshaugen.»

Førsteamanuensis Ingunn Hagen mener at NTNUs informasjonsmedarbeidere vil gjøre bedre nytte for seg som førskolelærere (fra ntnu.fritt-forum 11. oktober).

Er Zack ekte?

USA: Det nærmer seg ny sesong for å lage rekrutteringsmaterie-ll. I den forbindelse har vi et lite tips: Undersøk opprinnelsen til bilder som skal brukes i nye brosjyrer, på plakater og nettsider. I USA har universitetenes bildemanipulering faktisk blitt et avistema. Det startet med at den fargede studenten Diallo Shabazz ved University of Wisconsin tilfeldigvis oppdaget at han var avbildet på forsiden til universitetets nye rekrutteringsbrochure. Her stod han tilsynelatende som enslig farget person på en fotballtribune, i et hav av smilende hvite medstudenter. Problemet var bare at Diallo aldri hadde vært tilskuer på fotballkampen. Faktisk så hadde kampen blitt spilt en gang i 1993. Etter hvert kom det fram at hans ansikt var blitt manipulert og speilvendt inn på bildet, for at universitetet

utad skulle fremstå med et mer politisk korrekt etnisk mangfold.

Bare noen uker senere ble University of Idaho tatt på fersken. På toppen av universitetets hovedside på

T2_06

veven var det plassert bilder av åtte smilende ungdommer, hvorav en var mørkhudet og en

annen av asiatisk opprinnelse. Men ikke lenge etter måtte bildene fjernes da det ble kjent at de to representantene for minoritetsgrupper egentlig var hvite personer, hvis fotos hadde blitt utsatt for kreativ fargefiltrering på en pc.

Spokane Community Colleges lærte ikke av disse tabbene. I en annonsekampanje i sommer brukte de store bilder av sin vellykkede historiestudent «Zack», for å lokke til seg søkere. Men «Zack» var et fantasiprodukt, plukket ut fra katalogen til et bildebyrå. Det viste seg at Zack egentlig het Alexandre Thiollier og livnærte seg av å selge juveler – i Brasil. I byråets katalog går han under betegnelsen T2_06.

Akademikernes Radioklubb

HELE VERDEN: I forrige nummer av Universitetsavisa kom vi i skade for å påstå at Akademisk Radioklubb ble stiftet i 1925. Dette var en linjefeil og utsagnet kjennes herved for dødt og maktesløst. Ifølge medlem 73 de LC8MAT ble nemlig den ærverdige klubben startet to år tidligere, i 1923.

Klubben har blant annet ansvaret for UKE-senderen, Norges eldste nærradio, og den eneste nærradio med hele verden som nedslagsområde.

Dårlig selskap for Marx

TYSKLAND: Fortida innhentet universitetet i Bonn da det nylig publiserte en bok om sin egen historie. Det 250 sider tykke verket inneholder blant annet en liste over lærestedets mest berømte studenter. På lista finner vi navn som Karl Marx, Friedrich Nietzsche – og Joseph Goebbels.

Joseph Goebbels

Hitlers beryktede propaganda-minister studerte HF-fag i

Bonn i 1917-18. Etter at boka kom ut har universitetet fått sterk kritikk fordi lista ikke inneholder et eneste ord som forklarer den tidligere studentens noe spesielle plass i verdenshistorien. Men ledelsen vil ikke beklage og har nektet å inndra boka.

De hevder i stedet at de bare har hatt til hensikt å være åpen om universitetets historie.

Danskene vil ansette rektorer

DANMARK: Også i Danmark skal universitetsloven revideres. Det vil blant annet innebære at ordningen med valgte rektorer står for fall. Rektorene skal i stedet ansettes av styret, etter eksperter utlysninger. Både Danske Studerendes Fællesråd (DSF) og landets rektorer har tatt skarp avstand fra forslaget. De frykter at demokratiet vil forsvinne ved innføringen av uavhengige styrever og ansatte rektorer. Forøvrig har Københavns Universitet nettopp vedtatt en ny struktur hvor dekanene skal inngå i et ledelsesteam sammen med rektor.

Belastet

ENGLAND/SANDEFJORD: Den engelske avisa The Guardian kunne nylig bringe nyheten om at det ved Oxford University befinner seg en gjesteforsker ved navn bin Laden. Men det er visst ingen grunn til å sette store troppstyrker inn mot akkurat denne mannen. Han er riktig nok sosialantropolog med Midtøstenstudier som spesial, men skal ellers være fredelig nok.

Også ved Harvard i USA har de to gjesteforskere med det etter hvert nokså belastede navn bin Laden. I amerikanske aviser dukker nå stadig mennesker med dette eller liknende navn opp, og ber så pent om ikke å bli puttet i bås med ham borti Afghanistan.

på siden

Dionysisk bussjustis

Han er lett å få øye på – vakker som Apollon, langlemmet med lyst hår som faller ned foran ansiktet. Legemet har han slapt sluppet ned på et sete, sekken på den ledige plassen ved siden. I sine slanke, rene hender holder han en åpen bok.

Jeg har nettopp gått på morgenbussen på vei til Gløshaugen. Tre seter er i prinsippet ledige, ett ved siden av Apollon, to andre lenger bak. Jeg vil helst sitte på ett av dem, men begge er okkupert av unge gutter – troende som eneherkende bløtdyr på hvert sitt dobbeltsete. Blekkspruten til venstre har slengt sekken på det ledige, og molusken til høyre nærmest flyter utover begge plassene. Jeg stopper, ser fra den ene til den andre, men de stirrer bare ut av vinduet. «Unnskyld,» kvitrer jeg i E-dur, «kan jeg få sette meg på en av plassene?» Molusken snøfter sløvt og trekker såvidt til seg knærne.

På neste stopp stiger en voksen dame ombord. Blekkspruten later som ingenting. Hun ser seg rådvill omkring – og spør med fløytepipestemme «om han vennligst kunne ...» Tregt trekker han sine lange tentakler til seg og puffer sekken ned på gulvet. Engstelig og kortpusset setter hun seg mens svetten pipler fram på overleppen.

Opphøyde Apollon leser tilsynelatende fortsatt. Bokas tittel er «Justis». Han skal kanskje en gang bli jurist – muligens ha en prøve i dag om lov og rett.

Bussen stopper igjen. En eldre mann subber inn og kommer til setet med Apollons sekk – nå det eneste ledige. Mannen er tydeligvis et dannet menneske, for han trenger seg ikke på, men snur seg rådvill og klamrer seg fast når bussen starter. Rettferdige Apollon leser uanfektet. Alle stirrer på ham, på sekken og på mannen. Jeg kjenner blodtrykket stige, og like før kokepunktet bøyer jeg meg bort, pirker ham lett på kneet, og knurrer fløtemykt mellom sammenbite tenner: «Unnskyld, men du som sitter og leser om jus og rettferdighet – kan du flytte sekken din, så den mannen der kan få sette seg?»

Han ser ikke engang opp, men tar faktisk sekken og dropper den vilkårlig ved føttene, slik at andre som kommer inn, lett vil snuble i stroppene. Mannen får endelig satt seg, og sukker tungt. Da kjenner jeg min nye, hurpete identitet gjære fram og bli til en fullbåren, bedrevitende, gloheit kjerring. – Og nyter det!

Så – unge gutter – pass dere! Dere skal såvisst ikke forbli apollonsk opphøyde og eneherkende utflytende i all evighet. I nær framtid kommer en dionysisk, middelaldrende hurpe i hetetokt-rus til å ta igjen med sterkere lut enn jeg gjorde i dag. Bare vent!

Kintu

UNIVERSITETS
avisa for 10 år siden

UNIT-strid i 30 år

«Debatten om hvilken universitetsmodell og hvilken administrativ modell UNIT skal ha i framtida, blir trolig avslutta våren 1992,» skrev Universitetsavisa tillitsfullt den 24. oktober 1991.

Artikkelen tar for seg historikken fra Kleppe-komiteen i 1961 foreslo opprettelse av Universitetet i Trondheim (UNIT) og til Kollegiet i 1991 nedsatte en prosjektgruppe for å utrede mulige administrasjonsmodeller.

(Karsten Jakobsens visjon i 1990 om et «Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet» blir bare hastig omtalt

på fire linjer, som en uvesentlig og forgangen parentes.)

Prosjektgruppa foreslo to administrasjonsmodeller: «en integrert og en delt modell» – mens «AVH-rektor Magne Dybvig og NTH-rektor Karsten Jakobsen foreslår en asymmetrisk universitetsmodell med en tilhørende administrasjonsmodell UNIT,» skrev avisa, hva nå det egentlig skulle bety.

Men ganske snart skulle altså universitetet ha fått sin endelige administrative modell, og det var noe alle så fram til. For nå var de litt trøtte, altså, av denne debatten...

NTNU – et utdanningssted for framtida?

5. november skal det velges ny rektor og prorektor på NTNU.

Debattmøte på Samfundet
31. oktober
klokken 14.30
i Storsalen

Har du ikke bestemt deg?

Nå har du sjansen.
Krev svar på det du lur på!

Tema:
Studie kvalitet
Utdanningspolitikk
Etter- og videreutdanning

Universitetsavisa

REDAKTØR: Jan Erik Kaarø
REDAKSJONSSEKRETÆR: Lisa Olstad
ANSVARLIG REDAKTØR:
Info.direktør Anne Katharine Dahl

Utgis av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Distribueres i 13 000 eks. annenhver fredag i vår- og høstsemesteret.

REDAKSJON: Medieseksjonen,
Informasjonsenheten
LAYOUT: Hege Pedersen, NTNU-trykk
TRYKK: ST-Trykk AS, Orkanger

POSTADRESSE: Universitetsavisa,
Info.enheten NTNU, 7491 Trondheim
BESØKSADRESSE: Info.huset på
Gløshaugen (O.S. Bragstads plass 1)

NTNU

TELEFON: 73 59 55 40
TELEFAKS: 73 59 54 37
E-POST: medieseksjonen@adm.ntnu.no

